

KOULUTUSKESKUS SALPAUS, LUKION OPETUSSUUNNITELMA

JOHDANTO

Lukiokoulutus on osa yhteiskunnan järjestämiä koulutuspalveluita. Se rakentuu valtakunnallisten säädösten ja lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta sekä paikallisista koulutuksen järjestäjän päätöksistä.

Lukion opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat lukiolaki ja valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja lukiokoulutuksen tuntijaosta, Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista, koulutuksen järjestäjän hyväksymät opetussuunnitelmat sekä lukioasetuksen 3§ mukainen vuosittainen suunnitelma.

Koulutuskeskus Salpaus on yksi Päijät-Hämeen koulutus konsernin liikelaitoksista, ja saanut lukiokoulutuksen järjestämisluvan opetusministeriön päätöksellä 27/430/2001.

Nastopoli-lukio siirtyi Koulutuskeskus Salpauksen ylläpidettäväksi 1.8.2001 alkaen. Järjestämisluvassa lukiokoulutuksen järjestämiskuntana on Nastola, opetuskielenä suomi ja lukion erityisenä koulutustehtävänä tekniikkapainotteinen opetus. Erityistehtävälupa on uusittu päätöksellä nro 200/430/2003 siten, että aiempi lupa päättyy 31.7.2005 ja uusi lupa muutettuine sääntöineen astuu voimaan 1.8.2005 alkaen toistaiseksi.

Tämä opetussuunnitelma on laadittu huomioiden edellä mainitut valtakunnalliset säädökset sekä yllä mainitun koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman yhteinen osa niiltä osin kuin se soveltuu lukiokoulutukseen. Opetussuunnitelman laadinnassa on huomioitu myös alueelliset mahdollisuudet ja erityisesti nastolalainen elinkeinoelämä. Vahva yhteistyö lukion ja teollisuuden välillä on alkanut jo 1988 ja mm. tekniikkaan painottuva erityinen tehtävä on saatu Nastolan Teollisuusryhmän myötävaikutuksella.

Nastopoli-lukion opiskelijoista pääosa opiskelee normaalin yleislukion oppimäärän mukaisesti. Tekniikkaan painottuvan erityisen tehtävän mukaisia opintoja saa luvan mukaisesti olla enintään 60 opiskelijalla.

Tämä opetussuunnitelma sisältää mm. 1.8.2005 käyttöön otettavan tuntijaon, joka perustuu valtakunnalliseen määräykseen tuntijaosta. Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kuvausten lisäksi opetussuunnitelma sisältää kuvaukset Nastopolin tarjoamista koulukohtaisista kursseista, joista suurimman ryhmän muodostavat tekniikkapainotteisen tuntijaon ns. tekniikkakurssit.

Koulutuskeskus Salpauksen johtokunta on hyväksynyt tämän opetussuunnitelma kokouksessa 10.11.2004, ja tämä on voimassa 1.8.2005 alkaen toistaiseksi.

Lahdessa 10.11.2004

Kari Hyytiä
puheenjohtaja

Marita Modenius
johtava rehtori

SISÄLTÖ

1. LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	6
1.1	Arvot 6
1.2	Tehtävä ja tavoitteet 6
1.3	Nastopoli-lukion toiminta-ajatus, visio ja missio 7
1.4	Koulun painotukset 8
2. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	8
2.1	Oppimiskäsitys 8
2.2	Opiskeluympäristö ja menetelmät 9
2.3	Toimintakulttuuri 9
2.4	Yhteistyö 10
2.4.1	Yhteistyötahot 10
2.4.2	Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt 12
2.5	Lukio-opintojen rakenne 12
2.6	Tuntijako 13
2.6.1.	Nastopoli-lukion tuntijako 1.8.2005 alkaen 13
2.6.2.	Tekniikkalinjan tuntijaosta 14
2.7	Kieliohjelma 15
2.8	Suoritusohjeista 15
2.8.1	Etenemiseste. 15
2.8.2	Itsenäiset suoritukset 15
2.9	Sähköisiä palveluja hyödyntävä opetus ja opiskelu 15
2.10	Lukiodiplomeista 16
2.11	Koulun opetusjärjestelyt 16
2.11.1	Opiskelijaksi otto 16
2.11.2	Lukuvuosi 16
2.11.3	Luokattomuus 16
3. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	17
3.1	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 17
3.2	Ohjauksen järjestäminen 17
3.3	Opiskelijahuolto 19
3.4	Opiskeluun liittyvä erityinen tuki 20
3.5	Tukiopetus 22
3.6	Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus 22
4. KAIKILLE YHTEISTEN AINEIDEN OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	25
4.1	Opetuksen yleiset tavoitteet 25
4.2	Aihekokonaisuudet 25
4.3	Äidinkieli ja kirjallisuus 31
4.4	Toinen kotimainen kieli 42
4.5	Vieraat kielet 47
4.6	Matematiikka 58

4.7	Biologia	70
4.8	Maantiede	78
4.9	Fysiikka	84
4.10	Kemia	90
4.11	Uskonto.....	95
	4.11.1 Evankelis-luterilainen uskonto	96
	4.11.2 Ortodoksinen uskonto	99
	4.11.3 Muut uskonnot	101
4.12	Elämäkatsomustieto	101
4.13	Filosofia	105
4.14	Historia	108
4.15	Yhteiskuntaoppi	115
4.16	Psykologia	119
4.17	Musiikki	124
4.18	Kuvataide	128
4.19	Liikunta	133
4.20	Terveystieto	137
4.21	Opinto-ohjaus	142
5.	MUUT KOULUKOHTAISET VALINNAISET KURSSIT	145
5.1	Tekniikkakurssit:	145
	5.1.1 Tietotekniikka	145
	5.1.2 Liikennekasvatus	146
	5.1.3 Tekninen matematiikka	147
	5.1.4 Materiaalioppi	147
	5.1.5 Muovien maailma	148
	5.1.6 Rakenna itsellesi PC	149
	5.1.7 Sähkön sovelluksia	150
	5.1.8 Tekninen piirustus ja tietokoneavusteinen suunnittelu.	151
	5.1.9 Ympäristökemia	152
5.2	Muut soveltavat kurssit	153
	5.2.1 Johdatus yrittäjätoimintaan	153
	5.2.2 Ilmaisutaito	154
	5.2.3 Mediakurssi	155
	5.2.4 Kansainvälisyys	155
	5.2.5 Kansalaisen turvakurssi	156
	5.2.6 Työelämäyhteydet	157
6.	ARVIOINTI	158
6.1	Arvioinnin tavoitteet	158
6.2	Kurssisuorituksen arviointi	158
	6.2.1 Itsenäiset suoritukset	159
	6.2.2 Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen	159
	6.2.3 Opinnoissa eteneminen	160
6.3	Opintojen hyväksi lukeminen	160
6.4	Oppiaineen oppimäärän arviointi	161

6.5	Lukion oppimäärän suoritus	162
6.5.1	Lukion oppimäärä	162
6.5.2	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	162
6.6	Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	163
6.7	Lukiodiplomien suoritus	164

7. KOULUN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN 165

LIITTEET	Liite 1. Suoritusohjeet
	Liite 2. Ohjaussuunnitelma
	Liite 3. TVT-strategia
	Liite 4. Pelastussuunnitelma
	Liite 5. Pähdestrategia
	Liite 6. Kielitaidon kuvausasteikko

1. LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

1.1 Arvot

Lukio-opetuksen arvoperusta rakentuu suomalaiseen sivistyshistoriaan, joka on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Lukiossa kulttuuriperintöä tulee oppia vaalimaan, arvioimaan ja uudistamaan. Opiskelijoita kasvatetaan suvaitsevaisuuteen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Lukio-opetuksen lähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukiokoulutuksen tulee edistää avointa demokratiaa, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opiskelija ymmärretään oman oppimisensa, osaamisensa ja maailmankuvansa rakentajaksi. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että ihminen havainnoi ja jäsentää todellisuutta kaikkien aistiensa kautta.

Kasvatustyössä korostetaan yhteistyötä, kannustavaa vuorovaikutusta ja rehellisyyttä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä kasvaa aikuisen vastuuseen omista valinnoistaan ja teoistaan. Opiskelijan tulee saada lukioaikanaan kokemuksia siitä, miten tulevaisuutta rakennetaan yhteisillä päätöksillä ja työllä.

Lukio-opetuksen tulee kannustaa tunnistamaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä ristiriitoja sekä pohtimaan kriittisesti suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen epäkohtia ja mahdollisuuksia. Opiskelijan tulee saada lukioaikanaan jäsentynyt käsitys siitä, mitkä ovat kansalaisen perusoikeudet Suomessa, Pohjoismaissa ja Euroopan unionissa, mitä ne käytännössä merkitsevät sekä miten niitä ylläpidetään ja edistetään. Lukion tulee korostaa kestävä kehityksen periaatteita ja antaa valmiuksia kohdata muuttuvan maailman haasteet. Lukion arvoperustaa syventävät kohdassa 4.2 esitettävät aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatusta ja koulutushaasteisiin.

Nastopoli-lukion arvopohjan laadinnassa ovat olleet mukana opiskelijat, sekä opettajat. Laadinnassa on huomioitu koulutuskeskus Salpauksen yhteiset arvot sekä eri yhteyksissä esille nousseet huoltajien arvokäsitykset.

1.2 Tehtävä ja tavoitteet

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys. Sen tulee antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja vastaavilla muilla näytöillä.

Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtivana kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä. Lukio-opetuksella pyritään tukemaan opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustaa opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

Nastopoli-lukion tavoitteena on

- turvata opiskelijan jatko-opintokelpoisuus ja mahdollisuudet
- turvata opiskelijan itsetunnon kehittyminen
- kasvattaa opiskelija vastuuntuntoiseksi ja itsenäiseksi
- antaa yleissivistystä
- kasvattaa opiskelija sosiaalisesti ja yhteistyökykyiseksi
- antaa opiskelijalle virikkeitä omien kykyjensä ja lahjakkuutensa täysipainoiseen käyttöön

Edellä mainitut painotukset pyritään sisäistämään opetus- ja kasvatustyömme perusohjeeksi, joka ohjaa päivittäistä työtämme.

1.3 Nastopoli-lukion toiminta-ajatus, visio ja missio

Nastopoli-lukio jatkaa monipuolisesti peruskoulun kasvatustehtävää ja pyrkii antamaan hyvän pohjan jatko-opinnoille sekä elämästä selviytymiselle. Lukiomme perustehtävän raamit on ilmaistu lukiolaissa sekä laissa nuorisoasteen kokeilusta. Lisäksi opetusministeriö on määrännyt lukiollemme tekniikkapainotteiseen opetussuunnitelmaan perustuvan erityisen tehtävän (200/430/2003). Lukiossamme voi siten suorittaa myös tekniikkapainotteisia opintoja ja käytännön kursseja Nastolan teollisuuslaitoksissa.

Nastopoli-lukion arvojen pohdinnan ja toiminta-ajatuksen muotoilun lähtökohtina olivat

- yhteiskunnan tulevaisuudelle antamat uudet haasteet
- tiedon- ja oppimiskäsityksen muuttuminen
- arvomaailman muutokset
- vanhempien lukiollemme asettamat tehtävät
- Koulutuskeskus Salpauksen arvot
- lukiomme opetusministeriöltä saama erityistehtävä

Missio

Nastopoli-lukio on hyviä tuloksia tekevä ja jatkokoulutukseen valmentava yleissivistävä oppilaitos, joka tukee nuoren kasvua vastuuntuntoiseksi, yhteistyökykyiseksi, toisia kunnioittavaksi yhteiskunnan jäseneksi. Nastopoli-lukio toimii tiiviissä yhteistyössä Nastopoli-instituutin, Pajulahden, Salpauksen oppilaitosten, Nastolan peruskoulujen sekä elinkeinoelämän kanssa.

Visio

Nastopoli-lukio on laadukas, monipuolinen ja moderni lukiokoulutuksen edelläkävijä, joka on

- laajasti arvostettu
- vahvasti verkostoitunut
- teknistä huipputasoa

Nastopoli-lukio antaa opiskelijalleen elämän hallintaan tarvittavan ja jatko-opinnot mahdollistavan vankan yleissivistyksen. Tuemme opiskelijan terveen itsetunnon kehittymistä rohkaisemalla häntä luottamaan omiin kykyihinsä ja kannustamalla pitkäjänteiseen ja vastuulliseen työskentelyyn.

Opetussuunnitelmassa hyödynnetään paikallisia resursseja mahdollisuuksien mukaan. Mm. kulttuuri, historia, luonto ja elinkeinoelämä sekä alueen koulutusrakenne ovat vaikuttaneet opetussuunnitelman muotoutumiseen.

1.4 Koulun painotukset

Nastopoli-lukiossa on mahdollisuus suorittaa lukio tavallisen erikoistumattoman lukion opetussuunnitelman mukaan tai tekniikkapainotteisena, jolloin luonnontieteisiin ja tekniikkaan painottuvilla kursseilla on mahdollisuus korvata osa pakollisista lukion kursseista.

Nastolan Teollisuusryhmän aloitteesta liikkeelle lähtenyt idea Nastopoli-lukion opetuksen painottamisesta tekniikkaan on kokeiluvuosien jälkeen vakinaistettu. Opetusministeriö on päätöksellään 11.4.1994 (313/430/93) määrännyt lukiollemme tekniikkapainotteiseen opetussuunnitelmaan perustuvan erityisen tehtävän. Päätös astui voimaan 1.8.1994 alkaen toistaiseksi ja sitä jatkettiin keväällä 2004 päätöksellä 200/430/2003.

Käytännössä painotus merkitsee tuntijaossa esiintyvien tekniikkakurssien tarjontaa. Näistä mm. muovikemia ja materiaalioppi opetetaan osin teollisuuslaitosten tiloissa ja erikoishenkilöstön avustamana, sähkönsovelluksia ja tietokoneen rakennetta käsittelevä RIPC-kurssi toteutetaan puolestaan Nastopoli-instituutin tiloissa instituutin opettajien toimesta.

2. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa ja aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee vastaanottamaansa informaatiota.

Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, se mitä opitaan, riippuu yksilön aikaisemmasta tiedosta ja hänen käyttämistään strategioista. Oppiminen on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Yhdessä tilanteessa opittu tieto tai taito ei automaattisesti siirry käytettäväksi toisenlaisissa tilanteissa.

Nastopoli-lukiossa annettava opetus pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on aktiivista ja tavoitteellista toimintaa. Opetuksessa uudet tiedot liitetään aiempiin tietorakenteisiin. Opetuksessa pyritään huomioimaan opiskelijoiden erilaiset taustat ja tarpeet. Opiskelumotivaatiota vahvistetaan lukiossamme selkeällä tavoitteiden asettelulla työskentelyn eri vaiheissa.

Opiskelumenetelmien valinnassa painottuvat työskentelytapojen monipuolisuus, vaihtelevuus, kokeilevuus ja yksilöllisyys. Tällä pyrimme siihen, että yksilön aikaisemmat tiedot ja oppimisstrategiat tulevat huomioiduiksi.

2.2 Opiskelu ympäristö ja menetelmät

Opiskelijan omaa aktiivista tiedonrakentamisprosessia korostavasta oppimiskäsityksestä seuraa, että lukion on luotava sellaisia opiskelu ympäristöjä, joissa opiskelijat voivat asettaa omia tavoitteitaan ja oppia työskentelemään itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Heille pyritään antamaan tilaisuuksia kokeilla ja löytää omalle oppimistyylilleen sopivia työskentelymuotoja. Heitä ohjataan tiedostamaan, arvioimaan ja tarvittaessa korjaamaan omaa työskentelytapansa. Opetuksessa pyritään myös ottamaan huomioon, että opiskelijoiden kyky opiskella itsenäisesti vaihtelee ja että he tarvitsevat eri tavoin opettajaa opiskelunsa ohjaajana. Opiskelijoiden yksilöllisyyden ja erilaisuuden vuoksi pyritään käyttämään monipuolisia opetus- ja opiskelumuotoja.

Opiskelijoille annetaan välineitä tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen sekä tiedon luotettavuuden arviointiin ohjaamalla heitä soveltamaan kullekin tiedon- ja taidonalalle luonteenomaisia tiedon- ja taidon hankkimis- ja tuottamistapoja. Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa sekä kirjastojen tarjoamia palveluja.

Opiskelutilanteita pyritään suunnittelemaan siten, että opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa myös opiskelutilanteiden ulkopuolella. Osa opiskelusta voidaan järjestää etäopiskeluna, itsenäisenä opiskeluna ja vieraskielisenä.

Nastopoli-lukion viihtyisät tilat ja ajanmukaiset laitteet sekä oppimisessa käytettävät monipuoliset työtavat kannustavat opiskelijaa jatkuvaan oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Oppimistilanteet suunnitellaan siten, että opiskelija kokisi oppimisensa merkitykselliseksi ja mielekkääksi. Avoin ja kannustava opiskeluilmapiiri tarjoaa mahdollisuuden sosiaaliseen kasvuun ja kasvattaa opiskelijoita vastuullisiksi ja aktiivisiksi, toiset ja ympäristön huomioonottaviksi yhteiskunnan kansalaisiksi.

Päävastuu oppimisesta on opiskelijalla itsellään. Oppimisprosessin aikana opiskelijalla itsellään on aktiivinen rooli. Opettaja on ohjaaja, joka auttaa oppijaa tarvittavien tietojen, taitojen ja ymmärtämisen saavuttamisessa. Opiskelija asettaa itse itselleen opiskelu- ja oppimistavoitteita. Opiskelijaa ohjataan asettamaan omien edellytystensä mukaisia tavoitteita. Opiskelijan tietoisuutta omista opiskelutaidoistaan ja tiedoistaan lisätään asiantuntevalla ohjauksella. Hän kehittää omia oppimaan oppimisen kykyjään ja ymmärtää, että oppimisen taidot kehittyvät vaihteittain ja pitkäjänteisen työn tuloksena.

Yhteiskunta tarvitsee tällä hetkellä nopeasti uudenlaisia osaajia. Tavoitteena on optimaalisten oppimismahdollisuuksien luominen sekä koulutusaikojen joustavoittaminen puuttumatta teoreettisen tutkinnon laajuuteen. Pedagogisena toimenpiteenä em. tavoitteen saavuttamiseen on myötävaikuttaa opiskelijan omiin intresseihin oppimishalun virittämiseksi ja säilyttämiseksi sekä lisätä merkittävästi koululakien mahdollistamaa aiempien opintojen hyväksi lukemista.

2.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se sisältää kaikki viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin työskentelymme laatu perustuu ja tulee esiin niin yksilö-, ryhmä- ja kuin yhteisötasolla.

Lukiossa tavoitteena on luoda toimintakulttuuri, joka korostaa koko yhteisön jäsenten vastuuta, on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle yhteiskunnan kanssa sekä maailmassa tapahtuville muutoksille. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oman työyhteisönsä kehittämiseen muun muassa oppilaskuntatoiminnan kautta.

Lukion kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Myös aihekokonaisuudet konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa.

Nastopoli-lukion tavoitteena on antaa oppilaille riittävät tiedolliset, taidolliset ja sosiaaliset valmiudet edetä jatkokoulutukseen ja työelämään. Koulu tukee oppilaan terveen itsetunnon kehittymistä ja hänen kasvuaan vastuuseen itsestään, ympäristöstään ja yhteiskunnasta. Koulu kehittää oppimisen taitoja ja pyrkii herättämään halua elinikäiseen oppimiseen. Lukio tukee jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä kannustaa myös uudistamaan ajattelu- ja toimintatapoja.

Koulusta pyritään luomaan ympäristö, jossa jokainen tuntee itsensä hyväksytyksi ja olonsa turvalliseksi ja jossa on hyvä työskennellä. Toimintatapoja valitessa kiinnitetään huomiota vuorovaikutustaitojen ja vastuuntunnon kehittämiseen. Koulu yhteisössämme kasvatetaan toisen ihmisen arvostamiseen ja kunnioittamiseen, mikä ilmenee ystävällisyytenä ja kohteliaisuutena sekä yleensä hyvinä tapoina. Nastopoli-lukio on koulu, jossa opiskelijat saavat kannustusta itsenäisten, positiivisten ratkaisujen tekemiseen, taipumustensa kehittämiseen ja terveen itsetunnon rakentamiseen väheksymättä ylioppilastutkinnon merkitystä.

Koulumme on oppilaiden, opettajien ja koko henkilöstön yhteinen työpaikka, jossa jokainen voi työskennellä rauhassa ja turvallisissa mielin. Tämän saavuttamiseksi on hyväksytty useita sääntöjä ja ohjeita, kuten järjestyssäännöt (Salpauksen yhteiset) ja pelastussuunnitelma. Näitä ohjeita ja sääntöjä täsmennetään vuosittain koulutyön suunnittelua käsittelevissä opettajakunnan kokouksissa. Samassa yhteydessä päätetään myös koulun ja kodin sekä koulun ja ympäröivän yhteiskunnan yhteistyöstä, oppilashuollosta, kansainvälisestä toiminnasta sekä mahdollisista lukuvuoden teemoista ja teemapäivistä.

Opiskelijoiden mielipiteitä ja toiveita kuunnellaan ja opiskelijoita rohkaistaan toimimaan avoimessa vuorovaikutuksessa sekä kaikkien koulu yhteisön jäsenten että ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Opiskelijat voivat osallistua päätöksentekoon mm. oppilaskunnan kautta. Näin heitä ohjataan aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi.

2.4 Yhteistyö

2.4.1 Yhteistyötahot

Nastopoli-lukio on Päijät-Hämeen Koulutus konserniin kuuluvan Koulutuskeskus Salpauksen ainoa lukio. Nastopoli-instituutti toimii lukion kanssa samassa kiinteistössä ja tarjoaa mahdollisuuden toteuttaa erikoisosaamista ja -tekniikkaa vaativia kursseja, kuten esim. Tekninen piirustus ja tietokoneavusteinen suunnittelu sekä sähkönsovelluksia. Molempien oppilaitosten opiskelijoille yhteisiä kursseja ovat mm. liikennekasvatus ja johdatus yrittäjätoimintaan. Opiskelijat voivat suorittaa myös kaksois- tai kolmoistutkinnon, johon sisältyy lukio-opintojen lisäksi ammattitutkinto.

Koulutuskeskus Salpauksessa Nastopoli-lukiolla on tärkeä rooli ammattiin opiskelevien nuorten lukio-opetuksen järjestäjänä. Lukio-opetusta annetaan lukion opetussuunnitelman mukaisesti Salpauksen areenassa. Nastopoli huolehtii myös näiden opiskelijoiden ylioppilaskirjoitusten järjestelyistä samanaikaisesti lukion omien opiskelijoiden kanssa.

Yhteistyötä Nastolan Teollisuusryhmän ja Muovipoli Oy:n kanssa kehitetään edelleen. Muovikemian ja materiaaliopin oppitunteja pidetään Nastopolin oman laboratorioluokan lisäksi teollisuuden tiloissa ja välinein. Teollisuusryhmän tuki lukion opintoihin ja opiskelijoille on merkittävä.

Nastopoli-lukion tärkeimmät asiakasryhmät ovat seuraavat:

1. Sisäiset asiakkaat

- varsinaiset Nastopoli-lukion opiskelijat
- Nastopoli-instituutin opiskelijat, jotka haluavat opiskella lukiokursseja tai valmentautua yo-kokeeseen
- lukio-opiskelijat Salpauksen areenassa
- Nastopolin henkilöstö

2. Ulkoiset asiakkaat ja yhteistyökumppanit

- opiskelijoiden vanhemmat
- potentiaaliset opiskelijat ja heidän vanhempansa
- Nastopoli-instituutti
- Koulutuskeskus Salpauksen muut yksiköt
- Muovipoli Oy
- Muovipoli yhteisö ry
- Liikuntakeskus Pajulahti
- Nastolan kunta (yläasteet)
- Suomen muut tekniikkaan painottavat lukiot (mm. Eurajoen lukio, Savonlinnan lyseo, Turun Pernon lukio, Salon lukio, Nurmon lukio)
- Erkkö-lukio
- Hollolan lukio
- OKKA-säätiö
- Nastolan elinkeinoelämä
- Nastolan Teollisuusryhmä
- Nastolan seurakunta
- Veteraanijärjestöt
- Lahden ammattikorkeakoulu
- Venäjä Sarov (Kharington-Readings-tapahtuma)
- Slovenia (Srednja Šola Za Elektrotehniko in Računalištvo-koulu)

Nastolan muut koulut, elinkeinoelämä, pankit, kunta ja seurakunta ovat oleellisia yhteistyökumppaneita. Myös Neste Oy ja VTTK ovat yhteistyökumppaneita.

2.4.2 Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt

Opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen. Näin opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettuja opintoja, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee erikseen sopia lukion rehtorin kanssa ennen opintojen aloittamista.

Nastopoli-lukion opiskelija voi lukea hyväkseen opintoja muista oppilaitoksista. Tällöin lukio-opintoja on oltava vähintään 60 % minimikurssimäärästä. Nämä lukio-opinnot voivat olla joko Nastopoli-lukiosta tai muualta. Loput voivat olla joko lukio-opintoja tai ammatillisia opintoja.

Ammatillisen koulutuksen tarjoaman opetuksen ja kesäopetuksen korvaavuus riippuu kurssien sisällöistä. Päivälukion kurssit ovat automaattisesti korvaavia. Muiden korvaavuus harkitaan tapaus kerrallaan. Kurssien hyväksi luvuista päättää rehtori.

Lähilukioiden, kuten Erkkö-lukion ja Hollolan lukion kanssa pyritään tekemään yhteistyötä videoneuvottelulaitteistoa hyödyntäen. Näin pyritään turvaamaan opiskelijoille laajempi kurssivalikoima. Hollolan lukion ja Nastopoli-lukion kiertotuntikaavioita on harmonisoitu opetusjärjestelyjen helpottamiseksi.

2.5 Lukio-opintojen rakenne

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Oppiaineiden pakollisten ja valtakunnallisesti määriteltävien syventävien kurssien keskeiset tavoitteet ja sisällöt on määritelty kohdassa 5.

Valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002) määrätyn syventävien kurssien vähimmäismäärän lisäksi lukiossa voi olla koulukohtaisia, lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviä syventäviä kursseja. Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettaviin lukiodiplomeihin kuuluvat kurssit. Lukiodiplomit suoritetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan.

2.6 Tuntijako

2.6.1. Nastopoli-lukion tuntijako 1.8.2005 alkaen

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavat valtakunnalliset kurssit	Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	2	3
Kielet			
A-kieli			
englanti	6	2	4
B-kieli			
ruotsi	5	2	3
Muut kielet			
B2-saksa		8	
B2-ranska		8	
B3-saksa		8	
B3-ranska		8	
B3-venäjä		8	
Matematiikka			
lyhyt oppimäärä	6	2	2
pitkä oppimäärä	10	3	3
Ympäristö- ja luonnontieteet			
Biologia	2	3	
Maantieto	2	2	
Fysiikka	1	7	2
Kemia	1	4	1
Terveystieto	1	2	
Katsomusaineet			
Uskonto/elämänkatsomustieto	3	2	
Filosofia	1	3	
Psykologia	1	4	3
Historia	4	2	
Yhteiskuntaoppi	2	2	
Taito- ja taideaineet			
Liikunta	2	3	4
Musiikki	1- 2	3	3
Kuvataide	1- 2	3	2
Opinto-ohjaus	1	1	
Pakolliset kurssit	47 – 51	Syventävät kurssit vähintään 10	

Soveltavat ja täydentävät opinnot:

Tekniikkakurssit:

Tietotekniikka (ATK)	1 - 4
Materiaalioppi (MO)	1 - 2
Muovien maailma (MK)	1 - 3
Rakenna itsellesi PC (RIPC)	1
Sähkön sovelluksia (SSO)	1 - 5
Tekninen matematiikka (TMB)	1
Tekninen piirustus ja tietokoneavusteinen suunnittelu (TP)	1 - 3
Ympäristökemia (YKE)	1

Muut:

Johdatus yrittäjätoimintaan (JYT)	1 - 2
Ilmaisutaito (IT)	1 - 2
Mediakurssi (MED)	1
Liikennekasvatuskurssi (LIK)	1
Kansainvälisyyskurssi (KV)	1
Kansalaisen turvakurssi (KATU)	1
Työelämäyhteydet (TY)	1

Muualla suoritettut hyväksi luettavat opinnot (erikseen sovittavat)

Projektityöt, harrasteet (erikseen sovittavat)

Yhteensä vähintään

75 kurssia

2.6.2. Tekniikkalinjan tuntijaosta

Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia Nastopoli-lukion erityisen tehtävän mukaisia opintoja (tekniikan, matematiikan ja ympäristö- ja luonnontieteellisen ryhmän valtakunnallisia syventäviä ja soveltavia kursseja tai Nastopoli-instituutin sähköalan opintoja: elektroniikka, tietotekniikka), ovat oikeutettuja vähentämään kahdeksan pakollista kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen kursseista. Tekniikkalinjalaiselle tehdään yhteistyössä opintojen ohjaajan kanssa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

2.7 Kieliohjelma

Nastopoli-lukiossa on opiskeltava pakollisena toista kotimaista ja yhtä vierasta kieltä. Lisäksi opiskelija voi valita muita hänelle vieraita kieliä. Lukiomme kielten opetus järjestetään seuraavan kieliohjelman mukaan:

- A1-kieli, pakollinen, ala-asteen 3. luokalta alkanut, on englanti
- B1-kieli, pakollinen, peruskoulun 7. luokalta alkanut, on ruotsi
- B2-kieli, valinnainen, peruskoulun 8. luokalta alkanut, on ranska tai saksa
- B3-kieli, valinnainen, lukiossa alkava, on ranska, saksa tai venäjä

Kurssien toteutuminen riippuu valintojen määrästä.

2.8 Suoritusohjeista

Nastopoli-lukion suoritusohjeet ovat erillisessä liitteessä (liite 1), jota päivitetään tarpeen mukaan vuosittain.

2.8.1 Etenemiseste

Liite 1.

2.8.2 Itsenäiset suoritukset

Ympäröivä yhteiskunta tarvitsee itsenäisiä ja vastuullisia nuoria. Lukion tavoitteena on lisätä nuorten itsetuntemusta, kehittää opiskelijoidensa itsenäisiä ajattelu- ja arviointikykyjä, kirkastaa heidän vahvuuksiaan ja auttaa tulemaan toimeen heikkouksiensa kanssa.

Itsenäiset suoritukset peilaavat opiskelijalle hyvin hänen työskentely- ja ajankäyttötaitojaan ja voivat tuoda esiin opiskelijalle hänen piilossa olevia kykyjään. Itsenäiset suoritukset saattavat auttaa häntä ymmärtämään paremmin oman työpanoksen ja tulosten välistä riippuvuutta ja opettaa siten oman työskentelyn analysointitaitoja. Siksi on suositeltavaa, että jokainen opiskelija jossakin lukion vaiheessa suorittaa opintokokonaisuuksia itsenäisesti.

Tarkemmat ohjeet itsenäisistä suorituksista liitteessä 1.

2.9 Sähköisiä palveluja hyödyntävä opetus

Nastopoli-lukio pyrkii järjestämään opetusta yhteistyössä lähilukioiden, kuten Hollolan ja Erkko-lukion kanssa videoneuvottelulaitteistoa sekä verkkoa hyödyntäen. Hollolan lukion kanssa on tehty kiertotuntikaavioiden synkronointi, jolla pyritään helpottamaan opetuksen järjestämistä sellaisissa kursseissa, jotka jäisivät kysynnän vähäisyyden vuoksi toteuttamatta omassa lukiossa. Lisäksi verkkoyhteydet mahdollistavat mm. Opetushallituksen etälukiomateriaalien hyödyntämisen kaikissa lukion oppiaineissa tarvittaessa.

2.10. Lukiodiplomeista

Lukiodiplomien suorittaminen on mahdollista taito- ja taideaineissa. Diplomien suorittamisesta tulee sopia asianomaisen aineen opettajan kanssa etukäteen. Lukiodiplomit suoritetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan (kts. kohta 6.7).

2.11 Koulun opetusjärjestelyt

2.11.1 Opiskelijaksi otto

Nastopoli-lukioon haetaan kevään valtakunnallisessa yhteishaussa. Vuosittain lukioon voidaan ottaa maksimissaan 118 opiskelijaa. Jotta hakija voidaan hyväksyä Nastopoli-lukion opiskelijaksi, tulee lukuaineiden keskiarvon olla peruskoulun päättötodistuksessa vähintään 7.0.

2.11.2 Lukuvuosi

Nastopoli-lukion työvuosi jaksetaan viiteen jaksoon ja kunkin jakson pituus on noin seitsemän viikkoa noudattaen pääsääntöisesti Koulutuskeskus Salpauksen ja muiden yhteistyölukioiden jaksotusta. Nykyisin käytössä oleva 5-jaksotus yhdistettynä puhtaaseen koeviikkokäytäntöön tuo opiskelijalle keskittymisrauhan opintojaksolla opintoihin ja koejaksolla kokeisiin.

2.11.3 Luokattomuus

Luokattomuus merkitsee opiskelijalle vapautta, mutta samalla myös vastuuta. Vapaus merkitsee mahdollisuutta säädellä omaa aikatauluaan, työtahtiaan ja pitkälti myös kurssien suoritusjärjestystä sekä osin myös työmetodejaan. Vastuu taas merkitsee sitä, että aiempaa enemmän opiskelija itse vastaa valinnoistaan, työskentelyn rytmityksestä ja myös tuloksista.

Luokattomuus merkitsee myös sitä, että opiskelija ei jää luokalleen. Aineessa, jossa opiskelijalle tulee kaksi perättäistä nelosta, opiskelijalle tulee etenemiseste. Este poistuu suorittamalla hylättyjä kursseja..

Opiskelija laatii opintosuunnitelmansa 2 - 4 vuoden suunnitelmana ja valitsee vuoden opinnot kerrallaan kurssitarjottimelta. Valintojen teossa avustavat ryhmänohjaaja, opintojenohjaaja sekä koulutuspäällikkö.

Opiskelija voi tarvittaessa tarkistaa opinto-ohjelmaansa. Mahdollisista muutoksista on neuvoteltava opintojen ohjaajan tai koulutuspäällikön kanssa hyvissä ajoin ennen jakson alkua.

Yhteisöllisyyden lisäämiseksi käytetään kunkin vuoden opiskelijoista termiä vuosikurssi. Lukion aloittavien ryhmäytymisen edistämiseksi järjestetään lukuvuoden alussa ns. ryhmäyttämispäivä sekä erilaisia yhteisiä tapahtumia.

3. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

3.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Huoltajille annetaan mahdollisuus perehtyä lukion työhön. Yhteistyöllä huoltajien kanssa tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Yhteistyötä toteutetaan myös järjestämällä mm. vanhempainiltoja. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä on mukana kunnan sosiaali- ja terveydenhuolto.

Lukioaika on nuorten aikuistumisen ja itsenäistymisen aikaa. Moni lukion opiskelija hoitaa kouluunsa liittyvät tehtävät omatoimisesti ja suurelta osin itse vastuuta kantaen. Lukioaikainen huoltajien ja koulun yhteistyö ottaakin huomioon aikuistuvan nuoren tarvitseman tilan ja itsemääräämisoikeuden. Tämä ei tarkoita nuorten yksin jättämistä, vaan hienovaraista toimintaa nuorten auttamiseksi ja tukemiseksi yhdessä tuumin.

Lukion opiskelijoiden huoltajille järjestetään tilaisuuksia tutustua lukion toimintaan. Perinteiset vanhempainillat järjestetään vuosittain ainakin ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden huoltajille. Tällöin vanhemmilla on tilaisuus keskustella ryhmäohjaajien, opettajien ja rehtorin kanssa. Mikäli huoltaja toivoo, ryhmäohjaaja järjestää huoltajalle ja opiskelijalle myös yhteisen keskustelumahdollisuuden koulussa.

Huoltajan toivotaan ottavan yhteyttä kouluun aina, kun siihen tuntuu olevan tarvetta. Lukio näkee yhteydenotot myönteisinä mielenkiinnon osoituksina nuorten lukiokäyntiä kohtaan. Lukio tiedottaa tapahtumistaan, lukujärjestyksistä, koeviikoista, opetussuunnitelmasta tms. osoitteessa: www.salpaus.fi/nastopoli.

Lukion opiskelija saa jokaisen jakson päättyessä jaksotulosteen, johon lukio edellyttää huoltajien allekirjoitusta kaikilta alle 18-vuotiailta opiskelijoilta. Mikäli opiskelija on sairauden takia poissa koulusta, huoltajia pyydetään ystävällisesti allekirjoituksellaan vahvistamaan poissaolon syy. Täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla vahvistuksen voi tehdä myös muu täysivaltainen henkilö, esim. lääkäri.

3.2 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä valintoja tulevaisuutta varten. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Ohjauksen tehtävänä on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Nastopoli-lukion ohjaussuunnitelmassa on määritelty ohjauksen työnjako (liite 2).

Lukion ohjaustoimintaan osallistuu koko koulun opetus- ja ohjaushenkilöstö. Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen käytännön järjestämisestä, suunnittelusta ja toteutuksesta. Oppilaat voivat hakeutua opintojenohjaajan vastaanotolle oma-aloitteisesti. Lisäksi ryhmäohjaajat ja opettajat voivat ohjata opiskelijan opintojenohjaajalle, jos oppilaan ongelmat eivät selviä heidän toimenpiteillään. Aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa oman oppiaineen opiskelussa. Opiskelija laatii opiskelusuunnitelmansa ja seuraa sen toteutumista. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelusuunnitelman laatimisen ja opintojen tueksi.

Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Lukio-opintojen alkuun ajoittuvalla opo-kurssilla opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Opiskelijoiden hyvinvoinnin opiskelun ja seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä kotien kanssa. Opiskelijat tarkastavat ja päivittävät opinto-ohjelmansa säännöllisesti. Opintojenohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijat saavat riittävästi tietoa uranvalintaan ja jatkokoulutukseen hakeutumiseen liittyvistä asioista. Hän pitää yhteyksiä jatko-oppilaitoksiin ja työelämään ja tutustuttaa oppilaat toisen asteen, korkea-asteen koulutukseen ja työelämään.

Ryhmänohjaus

Ryhmänohjaus on osa lukion ohjaustoimintaa. Ro-tuokiot/-tunnit järjestetään säännöllisesti ja niihin osallistuminen on opiskelijalle pakollista. Ryhmänohjaaja ohjaa, seuraa ja valvoo jokaisen ryhmäänsä kuuluvan opiskelun sujumista ja edistymistä ja tiedottaa tilanteesta jaksoittain opinto-ohjaajalle. Ryhmänohjaaja avustaa mm. ainevalintojen valinnassa. Ryhmänohjaaja on ensisijainen yhdysside opiskelijan huoltajan ja koulun välillä. Opinto-ohjaaja toimii yhteistyössä muiden opettajien ja erityisesti ryhmänohjaajien kanssa.

Aineenopettajat keskittyvät oman oppiaineensa opiskelun ohjaukseen ja seurantaan. Aineopettaja ilmoittaa mahdollisista opiskeluhäiriöistä oppilaan ryhmänohjaajalle, jos hän ei itse pysty selvittämään ongelmaa. Aineenopettajan ja ryhmänohjaajan tehtävänä on toimia ennaltaehkäisevässä roolissa siten, että he puuttuvat ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymiseen tai opintomenestyksessä tapahtuviin muutoksiin ja opiskeluvaikeuksiin.

Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus

Opinto-ohjaajan antama henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus keskittyy opinto-ohjelman, uranvalinnan- ja jatko-opiskelun ohjaamiseen. Henkilökohtaisen ohjauksen aiheita ovat mm. opinto-ohjelman muutokset, opiskeluvaikeudet, muualla suoritettavat kurssit, yo-tutkinnon hajauttaminen ja yksilökohtaiset opintosuunnitelmat. Opinto-ohjaajalle varataan aikaa henkilökohtaiseen ohjaukseen. Henkilökohtaista ohjausta antaa tarvittaessa myös koulutuspäällikkö.

Yhteydenpito ja tiedottaminen

Koulu pitää yhteyttä vanhempiin/huoltajiin järjestämällä mm. vanhempainiltoja ja infotilaisuuksia. Opiskelijoiden henkilökohtaisissa asioissa yhteydenpitoa kotiin hoitavat mm. ryhmänohjaaja, rehtori ja opinto-ohjaaja. Lähin yhteyshenkilö kodin ja koulun välillä on kuitenkin ryhmänohjaaja.

Opinto-ohjaaja tiedottaa opiskelijoille jatko-opintoihin liittyvistä asioista ja huolehtii yhteydenpidosta eri yhteistyötahojen kanssa. Näitä ovat mm. työvoimahallinto, lääninhallitus, elinkeinoelämä, muut oppilaitokset ja peruskoulut.

3.3 Opiskelijahuolto

Opiskelijahuollon suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa opiskelijahuoltoryhmä. Sen jäseninä toimivat rehtori tai koulutuspäällikkö, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja ja opettajajäsenet sekä mahdollisuuksien mukaan lääkäri, koulupsykologi ja kuraattori. Tarvittaessa pyydetään mukaan opiskelijahuollon yhteistyötahojen edustajia.

Opiskelijahuollollinen työ tarkoittaa jokaisen koulu yhteisön jäsenen tekemää työtä, jolla edistetään opiskelijan hyvinvointia, oppimisen edellytyksiä ja ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijahuollon palveluita ovat koulukuraattorin ja –psykologin palvelut, kouluterveydenhoitajan ja –lääkärin palvelut sekä ruokahuolto. Opinto-ohjaus ja ryhmänohjaus ovat ensisijaisesti osa opetustyötä, mutta muodostavat laajasti tarkasteltuna osan opiskelijahuollon kokonaisuutta. Ryhmänohjauksella ja opinto-ohjauksella on keskeinen merkitys ongelmien ehkäisyssä ja ennakoinnissa.

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen tulee rakentaa ehkäisyn, ennakoinnin ja nopean auttamisen periaatteille.

- Ehkäisyllä tarkoitetaan opiskelijan tukea koulun arjessa, eli luomalla hyvinvointia edistävä oppimisympäristö. Tämä ilmenee mm. koulun toimintatapojen, yhteisön ilmapiirin, työskentelyn ja fyysisen ympäristön saattamisena sellaiseksi, että erityisten tukitoimien tarve muodostuisi mahdollisimman vähäiseksi.
- Ennakoinnilla tarkoitetaan opiskelijan ohjauksen, erityisopetuksen, kouluterveydenhuollon ja erityispalveluiden havaintoja ja toimenpiteitä, joilla pyritään kartoittamaan ja ennakoimaan mahdolliset ongelmatilanteet sekä puuttumaan niihin ennen ongelmien kärjistymistä.
- Nopealla auttamisella pyritään saamaan mahdollisimman laaja tuki mahdollisimman nopeasti, kun ongelmat on havaittu.

Kaikkia opiskelijan ohjaukseen ja tukemiseen liittyviä periaatteita käsitellään koulun moniammatillisessa opiskelijahuoltotyhmässä sekä koulun johto- / suunnitteluryhmässä. Työnjako ja vastuutus eri ryhmien kesken määritellään Nastopoli-lukion opetussuunnitelman liitteenä olevassa ohjaussuunnitelmassa (liite 2).

Toimintaa opiskeluyhteisön terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä menettelytapoja ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa kuten kiusaaminen, väkivalta, mielenterveyskysymykset, tupakointi ja päihteiden käyttö, erilaiset onnettomuudet ja kuolemantapaukset kuvataan myös Nastopolin pelastussuunnitelmassa (liite 4) sekä päihdestrategiassa (liite 5).

Koulukuraattori- ja –psykologipalvelut osana opiskelijahuoltoa

Kuraattori tukee opiskelijan oppimista ja hyvinvointia. Kuraattori selvittää opiskelijan opiskeluun liittyviä asioita yhteistyössä opettajien ja huoltajien kanssa, opastaa opintotuki- ja koulumatkatukiasioissa, avustaa opiskeluaikaisen asumisen järjestämisessä sekä kuuntelee, keskustelee ja auttaa opiskelijaa luottamuksellisesti henkilökohtaisissa asioissa.

Psykologi tarjoaa tukea tilanteissa, joissa opiskelijan hyvinvointi ja opiskeluun keskittyminen vaarantuu esim. vaikean elämäntilanteen, ihmissuhdeongelmien, mielenterveysongelmien, oppimisvaikeuksien tai päihdeongelmien vuoksi.

Kouluterveydenhuolto osana opiskelijahuoltoa

Kouluterveydenhuolto osana opiskelijahuoltoa toimii yhteistyössä koulun henkilöstön, opiskelijoiden ja kotien kanssa tavoitteenaan koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja opiskelijoiden terveyden ja nuoruusiän kehityksen tukeminen. Kouluterveydenhuolto tuo opiskelijahuoltotyöhön terveyden edistämisen, terveydenhoidon ja lääketieteellisen asiantuntemuksen.

Kouluterveydenhuolto edistää, seuraa ja valvoo koulun työolojen ja koulutyön turvallisuutta ja terveellisyyttä yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Määräajoin tehtävät koulun työolojen turvallisuutta ja terveellisyyttä arvioivat tarkastukset kuuluvat toimintaan.

Opiskelijoiden henkilökohtaiset terveystarkastukset kouluterveydenhoitajalla ja lääkäriellä sisältävät oppilaiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen toteamista ja tukemista sekä kannustamista terveyttä edistäviin valintoihin. Toiminta on sekä ehkäisevää, ennakoivaa että auttavaa. Terveystarkastuksissa laaditaan opiskelijalle yksilöllinen terveydenhoitosuunnitelma, jossa on suunniteltu opiskelijan tarvitsema tuki ja seuranta ja hänen terveydentilansa edellyttämät tutkimukset ja hoito. Tarvittaessa toimitaan yhdessä kotien, opettajien ja kouluyhteisössä toimivien asiantuntijoiden sekä muiden nuorten terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavien tahojen kanssa.

Henkilökohtaisten terveystarkastusten lisäksi opiskelijat voivat hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle, kun kokevat sen tarpeelliseksi. Vanhemmat, opettajat ja koulun muu henkilöstö voivat myös ohjata opiskelijoita kouluterveydenhuoltoon oppilaiden fyysisten, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien takia. Yhteistyö opiskelijan, kouluterveydenhuollon ja koulun ja kodin välillä on usein tarpeen, jos opiskelijalla on

- oppimisvaikeuksia
- toistuvia poissaoloja
- pitkäaikaissairaus, joka vaatii erityisjärjestelyjä koulupäivän aikana tai vaikuttaa opiskelijan uravalintaan
- psyykkisiä tai sosiaalisia vaikeuksia, jotka on huomioitava opiskelussa

Fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa esim. kiusaaminen, väkivalta, mielenterveyskysymykset, onnettomuudet ja kuolemantapaukset, kouluterveydenhuollon tavoitteena on paitsi yksilön myös kouluyhteisön toimintakyvyn säilyttäminen.

Ruokahuolto

Opiskelijalle tarjotaan maksuton lounas työpäivinä. Nastopolin kahvio on kaikkien käytettävissä aamuisin ennen lounasjakelua sekä iltapäivisin lounaan jälkeen. Aukioloajat sovitaan kunkin jakson työjärjestysten mukaisesti.

3.4 Opiskeluun liittyvä erityinen tuki

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksen tavoitteet

Lukion erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden (esim. luki-ongelmaiset, heikkonäköiset ja dysfaatikot) opetus on osa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukemista; osa tuesta järjestetään ohjauksen ja opiskelijahuollon keinoin. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksen tavoitteena lukiossa on ennalta ehkäistä opintojen keskeytymistä oppimisvaikeuksien vuoksi ja tukea erityisissä oppimisvaikeuksissa olevaa opiskelijaa

opinnoissa koko lukion ajan niin, että hän oppimisvaikeudestaan huolimatta pystyy jatkamaan opiskeluaan ja saavuttamaan tavoitteensa. Lukion erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus niveltyy osaksi koulun muuta opetustyötä ja osaltaan täydentää koulun opetuksen ja opiskelijahuollon palveluita.

Lukion erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus korostaa vuorovaikutusta, jota tarvitaan opiskelijan, koulun ja huoltajien kesken. Siksi erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksen tulee erityisesti:

- jäsentyä opiskelijan lähtökohdista käsin ja tukea opiskelijan omien resurssien käyttöön ottamista ja itsetuntoa
- seuloa kielellisen alueen vaikeuksia omaavat opiskelijat ja ohjata heitä erityisen tuen piiriin ja antaa tukea myös muiden aineiden oppimisen vaikeuksiin
- turvata opintojen loppuun saattaminen valitussa koulumuodossa ja toimia näin osaltaan syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- tukea opiskelijan valmiutta ylioppilastutkintoon ja jatko-opintoihin
- toimia osana koulun muuta opetusta mm. kurssitarjonnan kautta sekä niveltä osaksi kunkin koulun arkea muun moniammatillisen opiskelijahuollon kanssa

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus osana lukion opiskelijahuoltoa

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus toimii osana lukioiden opiskelijahuoltotyötä. Moniammatillisessa yhteistyössä ja tukiverkossa ovat mukana koulun opiskelijahuoltoryhmän lisäksi tarvittaessa koulun ulkopuoliset nuorille suunnatut asiantuntijapalvelut.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksen asiantuntemukseen kuuluvat mm.

- erilaiset oppimiseen vaikuttavat tekijät
- puheen ja kielenkehityksen ongelmat
- tarkkaavaisuuden pulmat ja sopeutumisvaikeudet
- opetusmenetelmät ja opetusjärjestelyt
- koulun tukitoimet
- oppimisympäristö
- koulunkäynnin nivelvaiheet ja
- eri kieli- tai kulttuuritaustaa olevien opetus.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksen asiantuntemusta käytetään apuna oppilaan yksilöllisyyden huomioon ottamisessa. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksessa perehdytään yksilöllisesti opiskelijan ongelmiin ja tarjotaan tukea yksittäisten oppiaineiden oppimisessa, oppimaan oppimisessa tai opiskelumenetelmissä.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetusjärjestelyillä pyritään helpottamaan opiskelutapahtumaa. Opiskelijat voivat esimerkiksi käyttää henkilökohtaista kannettavaa tietokonetta oppitunneilla.

Lukuvuoden ensimmäisen jakson aikana on tarkoituksenmukaista järjestää myös koulun opiskelijahuoltoryhmän kokoontuminen sekä erityisopettajan ja aineenopettajien yhteinen neuvottelu, jotta opettajat entistäkin tehokkaammin tunnistavat oppimisvaikeuksia ja osaavat ohjata opiskelijoita hakemaan tukea esim. Salpauksen oppimisstudiosta.

3.5 Tukiopetus

Vuotuisessa toimintasuunnitelmassa huomioidaan tukiopetuksen arvioitu tarve ja määritetään siihen vuosittain käytettävä tuntimäärä. Opiskelija voi halutessaan pyytää tukiopetusta aineen opettajilta. Opettaja voi myös ehdottaa tukiopetusta opiskelijalle, jos opettaja katsoo sen aiheelliseksi. Lukion omat kielten, matematiikan ja äidinkielen ns. nollakurssit sekä tukikurssit toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vuosittain. Niiden avulla pyritään turvaamaan opiskelijoiden eteneminen opinnoissa.

3.6 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Vieraskieliselle opiskelijalle järjestetään tarvittaessa tukea suomen kielen oppimisessa. Oppilaan kulttuurista otetaan huomioon opetuksessa.

Yleistä

Kieli- ja kulttuuriryhmillä tarkoitetaan tässä saamelaisia, romaneja, viittomakielisiä ja vieraskielisiä. Opetussuunnitelmassa määrätään opetuskielestä ja opetussuunnitelman perusteiden kohdan 5 mukaan äidinkielen opetuksesta.

Lukiokoulutuksessa voi lukiolain 6 §:n 1 momentin mukaan opetuskielenä suomen ja ruotsin kielen lisäksi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Mikäli tätä mahdollisuutta käytetään, opetussuunnitelmaan tulee kirjata, missä oppiaineissa, missä määrin ja millä tavoin yllä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa. Saamenkielisille voidaan opettaa jotakin ainetta tai joitakin kursseja saameksi, käyttää saamenkielisiä oppimateriaaleja tai käyttää saamen kieltä suullisesti oppimateriaalin ollessa suomenkielistä. Viittomakieltä voidaan käyttää sekä apukielenä että varsinaisena opetuskielenä. Jos osa opetuksesta halutaan edellä mainitun momentin mukaan antaa jollakin muulla kuin alussa mainitulla kielellä, siis toisella kotimaisella tai vieraalla kielellä, on tämäkin määriteltävä opetussuunnitelmassa ja samalla huolehdittava siitä, että osittainen muunkielinen opetus ei vaaranna oppimista.

Äidinkielen opetus noudattaa lukiolain 8 §:n mukaan opiskelijan opetuskieltä, joka voi olla suomi, ruotsi tai saame. Mikäli opetuskieli on pääasiallisesti saamen kieli, myös äidinkielen ja kirjallisuuden -oppiaineena opetetaan saamen kieltä. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineena, vaikka koulu ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville annetaan suomen kielen opetus joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomenkielisten äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaan. Myös viittomakielisille on näissä opetussuunnitelman perusteissa oma suomen kielen oppimäärä. Äidinkielenä voidaan lukiolain 8 §:n 2 momentin mukaan opettaa myös viittomakieltä, romanikieltä tai muuta opiskelijan äidinkieltä.

Vieraskieliset opiskelijat opiskelevat oppiainetta äidinkieli ja kirjallisuus joko suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan tai suomi/ruotsi äidinkielenä -oppimäärän mukaan.

Koulutuksen järjestäjä päättää mainittujen säännösten rajoissa, missä laajuudessa omakielistä opetusta, oman äidinkielen opetusta sekä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta järjestetään, miten se organisoidaan ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Kieli- ja kulttuuriryhmien erityispiirteet

Kieli- ja kulttuuriryhmien erityispiirteet otetaan huomioon opetuksessa. Seuraavassa on tarkemmin kuvattu em. ryhmiä.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanikielen opetuksen tulee lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän halunsa ilmaista identiteettiään. Romanikielen opetusta on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja sen tulee edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Opiskelussa hyödynnetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielinen on kuuro, huonokuuloinen tai kuuleva opiskelija, jonka äidinkieli on suomalainen tai ruotsalainen viittomakieli. Hän on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään, ja se on hänen parhaiten hallitsemansa tai jokapäiväisessä elämässä eniten käyttämänsä kieli.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä on suomalainen tai ruotsalainen viittomakieli. Sen rinnalla käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä.

Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Opiskelijan pitää pystyä tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa sekä osata käyttää hyväkseen viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja.

Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista.

Koska suomalainen ja ruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa pitää kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Maahanmuuttajat ja muut vieraskieliset

Maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita ja lukion paikallista opetussuunnitelmaa huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu tukevat opiskelijan kasvamista

sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle ja muulle vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oman äidinkielen opetusta (esim. venäjä) yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa hyödyntäen sähköisiä oppimispalveluja. Opetushallituksen suositus opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä on liitteenä.

Suomen tai ruotsin kielen ja opiskelijan äidinkielen opetuksen ohella maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden tulee saada myös muuta tarvittavaa tukea niin, että he selviytyvät lukio-opinnoistaan edellytyksiään vastaavalla tavalla. Maahanmuuttajia ja muita vieraskielisiä opiskelijoita on jo lukio-opintojen alussa informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan, tukijärjestelyistä sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

4. KAIKILLE YHTEISTEN AINEIDEN OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

4.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta tulee järjestää valtioneuvoston asetuksessa (955/2002) määriteltyjen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus laaja-alaisen yleissivistyksen hankkimiseen ja jäsentyneen maailmankuvan muodostamiseen. Opiskelijan tulee saada olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa.

Opiskelijassa tulee vahvistaa tarvetta ja halua elinikäiseen opiskeluun. Hänen opiskelu-, tiedonhankinta- ja -hallinta- ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä oma-aloitteisuuttaan tulee kehittää. Huomiota tulee kiinnittää tieto- ja viestintätekniikan monipuolisiin käyttötaitoihin. Opiskelutaidoissa tulee korostaa taitoa toimia yhdessä toisten kanssa erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Yhteistyössä tarvittavina taitoina ja valmiuksina tulee edistää itsensä ilmaisemisen taitoja, myös toisella kotimaisella kielellä ja vierailta kielillä, valmiutta ottaa muut huomioon ja valmiutta muuttaa tarvittaessa omia käsityksiään ja omaa toimintaansa. Yhteistyö-, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja tulee kehittää yhteisöllisen opiskelun erilaisten muotojen avulla.

Opiskelijan tietoisuutta ihmisten toiminnan vaikutuksesta maailman tilaan tulee kehittää. Lukion tulee kehittää opiskelijan taitoa tunnistaa ja käsitellä yksilöllisiä ja yhteisöllisiä eettisiä kysymyksiä. Opiskelijan tulee saada tilaisuuksia pohtia erilaisia vaihtoehtoja, tehdä valintoja ja tiedostaa valintojen välittömiä ja välillisiä seurauksia. Lukion tulee pyrkiä siihen, että opiskelijalle kehittyy halu ja kyky toimia demokraattisessa yhteiskunnassa vastuullisesti huomioiden oma ja muiden hyvinvointi.

Opetuksen tulee lujittaa opiskelijan itsetuntoa ja auttaa häntä tunnistamaan persoonallinen erityislaatussa. Opiskelijaa tulee rohkaista ilmaisemaan eri tavoin omia havaintojaan, tulkintojaan ja esteettisiä näkemyksiään. Lukio-opetuksen tulee kannustaa opiskelijoita taiteelliseen toimintaan, taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan.

Lukio-opetuksen tulee antaa opiskelijalle valmiuksia suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opiskelijaa perehdytetään työ- ja elinkeinoelämään sekä yrittäjyyteen. Tavoitteena on, että lukion päätyttyä opiskelija pystyy kohtaamaan joustavasti muuttuvan maailman haasteet, tuntee vaikuttamisen keinoja ja hänellä on halua ja rohkeutta toimia. Hänen tulee saada edellytykset monipuoliseen ja täysipainoiseen elämään ihmisenä olemisen eri rooleissa.

4.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla

ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria

jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa

- havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta
- arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä
- tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen.

Näiden aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan myös muita aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien pääasiat sisältyvät perusteiden ainekohtaisiin osiin. Aihekokonaisuuksia täydennetään, ajankohtaistetaan ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla niin poliittiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen toimintaan ja kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa vaikuttaa yhteisön, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittämisen mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- tuntee kuluttajan vaikutuskeinot ja osaa käyttää niitä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa sekä omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Koulun oman aktiivisen toiminnan lisäksi tällaista opiskeluympäristöä voidaan kehittää yhteistyössä muiden yhteiskunnan elimien, erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa.

Opiskelijat tutustuvat erilaisiin talousjärjestelmiin. Demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja ihmisoikeuksia käsitellään eri oppiaineissa. Tavoitteena on myös, että oppilas tuntee yhteiskunnan erilaisia vaikuttamisen tasoja ja toimintatapoja. Opiskelijoita kannustetaan aktiiviseen oppilaskuntatoimintaan ja näin tutustumaan erilaisiin vaikuttamisen keinoihin.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Lukioyhteisössä tulee luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittäväällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen.

Koulun toiminnan yhtenä tavoitteena on kasvattaa opiskelijat ottamaan vastuuta omasta ja lähipiirinsä hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Opiskelijan hyvinvointia ylläpitäviä tahoja ovat opetushenkilöstön lisäksi psykologi, kuraattori sekä terveydenhoitaja ja koululääkäri yhdessä oppilashuoltotyöryhmän kanssa. Nastopolin turvallisuusohjeet käydään yksityiskohtaisesti läpi pelastussuunnitelmassa (liite 4). Myös oppilaskuntatoiminta kouluissa auttaa opiskelijoita näkemään verkostojen, esimerkiksi järjestötoiminnan, merkityksen yksilön hyvinvoinnin ja turvallisuudentunteen kannalta.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Lukiokoulutuksen tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen, menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontokokemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukion tulee tarjota opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana.

Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden perustalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestystä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkinä,
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Opiskelijat pyritään tekemään tietoisiksi omasta kulttuuri-identiteetistään välittämällä kansallisia perinteitä yhteisten juhlien avulla. Kansalliset juhlapäivät pyritään huomiomaan aamunavauksilla sekä luokkaopetuksessa oppiaineeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa käytetään mahdollisuuksien mukaan Nastolan kulttuuritarjontaa. Eri oppiaineissa opiskelijoilla on mahdollisuus laajentaa kotiseututuntemustaan. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön mahdollisten yhteistyöprojektien, opiskelijavaihdon ja maahanmuuttajien kanssa tapahtuvan yhteistyön kautta.

Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikanaan. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aihekokonaisuuden tulee ohjata opiskelija pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hänen on opittava teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hänen tulee oppia tarkastelemaan teknologian arvolähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tulee tutkia ja pohtia yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksiä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömään ja ei-välttämättömään teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Näitä ovat esimerkiksi hyvinvointi ja terveys, informaatio ja viestintä, muotoilu ja musiikki, ympäristönsuojelu, energiantuotanto, liikenne sekä maa- ja metsätalous.

Aihekokonaisuuden tulisi auttaa opiskelijoita ymmärtämään teknologian merkitys nykypäivän yhteiskunnassa. Tavoitteen toteutumista auttaa kiinteä ja monipuolinen yhteistyö Nastolan ja lähiympäristön elinkeinoelämän kanssa. Tekniikkalukion kursseilla syvennetään erilaisten teknologia-alojen tuntemusta innovatiivista ajattelua ja luovaa ongelmanratkaisua hyödyntäen.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Lukio-opetuksen tulee tarjota opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurissamme. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen/alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään mediavaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyyden suojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkeudessaan mediaympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Mediaosaaminen on lukiossa sekä taitojen että tietojen oppimista. Media on sekä opiskelun kohde että väline. Mediakasvatus on verbaalisten, visuaalisten, auditiivisten, teknisten ja yhteiskunnallisten taitojen sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Se edellyttää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä eri viestintävälineiden kanssa sekä oppimista aidoissa toimintaympäristöissä. Lukion eri oppiaineiden on määriteltävä ja rakennettava suhteensa

mediaan ja siinä tapahtuvaan kommunikaatioon, sen tekniikkaan, sisältöihin, materiaaleihin ja sen ympärille syntyvään mediakulttuuriin. Mediaosaamisessa korostuvat monivälineisyys ja visuaalisuus.

Yhteistyö paikallisten viestimien kanssa tarjoaa hyvän lähestymistavan tähän aihekokonaisuuteen. Tutustuminen viestimien toimintaan auttaa opiskelijaa näkemään median toimintaan vaikuttavia taustatekijöitä. Opiskelijan tulee oppia suhtautumaan kriittisesti median välittämään tietoon. Opiskelijan mediakäyttäytymistä ja median käyttöä opiskelun välineenä voi harjoitella eri oppiaineiden kursseilla. Koulussamme on mahdollisuus myös valita mediakurssi, jonka järjestävät kuvaamataidon ja äidinkielenopettajat. Kurssilla ollaan yhteistyössä mahdollisuuksien mukaan paikallisten viestimien kanssa.

Koulussamme toimii tietokeskus, jota oppilaat voivat käyttää erityisesti tiedonhaussa ja jota hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetuksessa. Tietokeskuksessa on myös saatavana laaja valikoima lehtiä, joihin oppilaat voivat tutustua.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestävänsä rajoihin. Lukion tulee kannustaa opiskelijoita kestävänsä elämäntapaan ja toimintaan kestävänsä kehityksen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävänsä kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävänsä
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnon ympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolisesti huolehtiva kulttuuri
- osaa ja tahtoo toimia kestävänsä kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävänsä kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana. Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa. Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja nälkään liittyviä ongelmia. Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita. Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen. Tutustutaan kestävänsä kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin ja teknologioihin sekä opitaan käyttämään kuluttajan vaikutuskeinoja. Selvitetään, miten ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöihinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta. Harjoitellaan kestävänsä elämäntavan käytäntöjä ja selvitetään niiden rakenteellisia edellytyksiä. Opetukseen ja lukion arkeen tuodaan esimerkkejä onnistuneista käytännöistä.

Rohkaistuakseen aktiiviseksi kestävän kehityksen edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla eettisillä, käytännöllisillä, taloudellisilla, yhteiskunnallisilla ja ammatillisilla valinnoillaan on merkitystä. Kestävän kehityksen edistämiseksi tulee luoda yleiskuva muutostarpeiden mittavuudesta ja siitä, että tarvittaviin tuloksiin päästään vain laajalla yhteistyöllä. Opetuksen lisäksi kestävään elämäntapaan kannustavat lukion oma ympäristöohjelma tai kestävän kehityksen ohjelma sekä ympäristötietoinen toimintakulttuuri.

Opiskelijoita pyritään kannustamaan kestävään elämäntapaan joka huomioi luonnonolojen kantokyvyn maailmanlaajuisesti. Näin pyritään luomaan kestävän kehityksen kulttuuri, joka ulottuu tuleville sukupolville. Kestävä kehitys pyritään huomioimaan arkikäytännöissä (kierrätys, liikkuminen, energiansäästö). Opiskelijoita ohjataan pitämään huolta lähiympäristöstään.

4.3 Äidinkieli ja kirjallisuus (ÄI)

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa yhdentyvät viestintätaitojen varmistaminen sekä oman tietämyksen ja kokemuksen soveltaminen. Siksi opiskelu kehittää lukio-opiskelun aihekokonaisuuksista erityisesti viestintä- ja mediaosaamista sekä kulttuuri-identiteettiä ja kulttuurien tuntemusta. Myös muut aihekokonaisuudet tulevat esille kirjallisessa ja suullisessa viestinnässä sekä kirjallisuudessa. Koulussamme kannustamme oppilaita ottamaan aktiivisesti osaa paikkakunnan kulttuurielämään. Pyrimme mahdollisuuksien mukaan käymään oppilaiden kanssa teatterissa, elokuvissa ja taidenäyttelyissä. Erityisesti pyrimme hyödyntämään teatteritarjontaa.

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempana niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspäätä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden pakolliset kurssit 1–6 sekä valtakunnalliset syventävät kurssit 7–9 arvioidaan numeroin. Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit arvioidaan kurssin luonteen mukaan joko numeroarvostelulla tai suoritusmerkinnällä S tai hylätty H. Näistä kursseista opiskelija voi pyytää lukion päättötodistukseensa joko numeron tai suoritusmerkinnän. Päättöarvostelussa otetaan huomioon opiskelijan suorittamien koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien tuoma lisänäyttö.

Äidinkieleltään muun kuin suomenkielisen opiskelijan suorittamat kurssit voidaan arvioida suomi toisena kielenä -opetuksen arviointikriteerein. Samoin opiskelija voi täydentää S2-kurssien suorituksia vastaamaan äidinkielen ja kirjallisuuden kurssisisältöjä.

Kurssien suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit: Suositeltava suoritusjärjestys on kurssien numeroiden mukainen, mutta järjestyksestä voi poiketa seuraavin ehdoin: 1. kurssi on suoritettava ensin.

Syventävät kurssit: Suositellaan, että kurssit 8 ja 9 suoritetaan opintojen loppuvaiheessa.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineena kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitoja, joten kurssien itsenäinen suorittaminen ei ole suositeltavaa. Erityistapauksissa itsenäiset suoritukset ovat mahdollisia, mutta nekin suoritetaan osittain opettajan valvonnassa.

PAKOLLISET KURSSIT

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Äidinkielen 1. kurssi on suoritettava ennen muita pakollisia äidinkielen kursseja.

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitustään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojään ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin

- tekstikäsitteilyksen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

Työtavat

Kurssin käytetään monipuolisesti erilaisia työmuotoja, jotka edistävät ryhmäviestintätaitoja. Opiskelija harjaantuu aktiiviseksi tiedon hankkijaksi, arvioijaksi ja välittäjäksi. Tekstien valinnassa otetaan huomioon opiskelijan omat lähtökohdat ja paikallisuus.

Aihekokonaisuudet

Kurssin luonteen vuoksi aihekokonaisuuksista korostuvat erityisesti aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys sekä hyvinvointi ja turvallisuus.

Yhteydet

Sopiva yhteistyötaho on tietokeskus.

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Äidinkielen 1. kurssi on suoritettava ennen muita pakollisia äidinkielen kursseja.

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyä erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi

- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta

Työtavat

Keskeistä kurssin sisällössä on oman tekstin tuottaminen, jossa käytetään hyväksi prosessityöskentelyä. Sisällöllisesti voidaan mahdollisuuksien mukaan tukeutua paikallisiin teksteihin ja niiden konteksteihin.

Aihekokonaisuudet

Kurssin sisältöjen ja kurssilla käytettävien työtapojen vuoksi kaikkia aihekokonaisuuksia on mahdollista integroida opetuksessa.

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Äidinkielen 1. kurssi on suoritettava ennen muita pakollisia äidinkielen kursseja.

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyä fiktiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omissa teksteissä

Työtavat

Opiskelija monipuolistaa suullisen ja kirjallisen ilmaisun taitojaan. Hän voi laajentaa tulkintataitojaan myös esittävän taiteen keinoin. Kurssiin sopivat hyvin kirjailijavierailut. Sopivia yhteistyötahoja ovat kirjastot, paikalliset teatterit ja elokuvateatterit. Kurssin aikana tarjotaan oppilaille mahdollisuus käydä teatterissa.

Aihekokonaisuudet

Kirjallisuuden kautta kurssilla on yhtymäkohtia kaikkiin aihekokonaisuuksiin, mutta erityisesti hyvinvointiin ja turvallisuuteen, kestävään kehitykseen sekä kulttuuri-identiteettiin ja kulttuurien tuntemukseen.

Yhteydet

Ilmaisutaito

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Äidinkielen 1. kurssi on suoritettava ennen muita pakollisia äidinkielen kursseja.

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

Työtavat

Kurssilla tehdään esiintymis-, ryhmäviestintä-, kirjoitus- ja media-analyysitehtäviä. Opiskelija syventää tietämystään mediasta yhteiskunnallisena vaikuttajana, oppii tarkastelemaan omaa rooliaan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä ja ottaa toiminnassaan huomioon eettiset näkökohdat.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksista painottuvat viestintä- ja mediaosaaminen, aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, teknologia ja yhteiskunta sekä kestävä kehitys.

Yhteydet

Mediakurssi ja historia

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Äidinkielen 1. kurssi on suoritettava ennen muita pakollisia äidinkielen kursseja.

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa.

Työtavat

Tiedonhankkimisessa ja tekstintuottamisessa vahvistuu opiskelijan viestintä- ja mediaosaaminen. Tutustutaan kirjallisuuden aikakausiin ja tyyliuuntiin ryhmä- ja yksilötehtävien avulla.

Aihekokonaisuudet

Kirjallisuus mahdollistaa kaikkien aihekokonaisuuksien tarkastelun, mutta erityisesti korostuvat kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä kestävä kehityksen kulttuurinen näkökulma. Tekstilähteitä ja yhteistyötahoja ovat tietoverkot, kirjasto, teatterit ja elokuvateatterit.

Yhteydet

Historia, musiikki, kuvaamataito

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Äidinkielen 1. kurssi on suoritettava ennen muita pakollisia äidinkielen kursseja.

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista.

Työtavat

Suomalaisen kirjallisuuden ja kielen historiaa opiskellaan niin, että samalla korostetaan niiden merkitystä suomalaisen identiteetin synnylle.

Aihekokonaisuudet

Kansallisen kulttuurin tuntemuksen kautta vahvistuu opiskelijan oma kulttuuri-identiteetti. Kulttuurin jatkuvuuden ja uudistumisen periaatteet liittyvät opiskelun hyvinvoinnin ja turvallisuuden sekä kestäväen kehityksen aihekokonaisuuksiin.

Yhteydet

Historia

SYVENTÄVÄT JA SOVELTAVAT KURSSIT

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Vapaa

Arviointi: Suoritusmerkintä

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekuulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekuulttuuria

Työtavat

Kurssilla pyritään mahdollisuuksien mukaan opiskelemaan uusien viestintävälineiden käyttöä ja viestimistä eri konteksteissa. Opiskelijat voivat mahdollisuuksien mukaan käyttää puheharjoitustensa aineistoina ajankohtaisia paikallisia aiheita sekä harjoitella vaikuttamista paikallisissa tapahtumissa.

Aihekokonaisuudet

Puheviestinnän kurssi tukee opiskelijan omaa identiteettiä, joten kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus olisi sopia aihekokonaisuus.

Yhteydet

Ilmaisutaito

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Vapaa

Arviointi: Numeroarviointi

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliiltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa.

Työtavat

Kirjoitetaan yo-aineita ja opitaan kehittämään omaa kirjoittamista palautteen pohjalta.

Aih kokonaisuudet

Tekstitaitojen syventämisessä painottuvat viestintä- ja mediaosaaminen. Kirjallisen viestinnän opiskelussa voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää myös paikallisen median tekstiaineistoa.

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Vapaa

Arviointi: Suoritusmerkintä

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön.

Työtavat

Ajankohtaista kulttuurista keskustelua käydään mediassa ja erilaisissa kulttuuritilaisuuksissa, joten opiskelijoita ohjataan käyttämään kirjastojen lehtikokoelmia ja hakuohjelmia, käymään ajankohtaisissa väittely-, paneeli, luento- ja keskustelutilaisuuksissa sekä seuraamaan uutuuksikirjojen esittelyä mediassa ja kirjakaupoissa. Myös elokuva ja teatteri sekä taidemuseot voivat tarjota ainesta nykykulttuurin tuntemukseen.

10. Kielenhuollon kurssi (ÄI10)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Suositus suorittaa ensimmäisen lukiolukukauden aikana

Arviointi: Suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on kerrata kieliopin keskeiset käsitteet sekä suomen kielen keskeiset oikeakielisyysohjeet oikeinkirjoituksesta lause- ja virkerakenteiden oikeakielisyyteen sekä kehittää opiskelijoiden tekstien kieliasua.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan keskeiset kieliopin käsitteet ja kielen keskeiset oikeakielisyysohjeet. Opiskelijat opettelevat käyttämään kielenhuollon oppaita sekä korjaamaan omien tekstiensä kieliasua.

Työtavat

Kurssilla tehdään kieliopin ja kielenhuollon tehtäviä. Opetellaan käyttämään kielenhuollon oppaita ja korjaamaan omaa tekstiä oikeakieliseksi.

11. Luovan kirjoittamisen kurssi (ÄI11)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Vapaa

Arviointi: Suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssilla kehitetään opiskelijan luovaa kirjallista ilmaisua.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla laaditaan omia tekstejä runoista proosaan käyttäen erilaisia työtapoja. Kurssilla ei keskitytä oikeakielisyyteen tai tekstin rakenteeseen, vaan pyritään tuottamaan runsaasti ilmaisuvoimaisia tekstejä, joita voidaan alkuversioiden jälkeen muokata myös kielelliseltä ja rakenteelliselta kannalta.

Työtavat

Lukeminen, kirjoittaminen, ryhmätyöt ja mahdollinen kirjailijavierailu; tekstin ideointi, laatiminen, muokkaus ja viimeistely. Keskeisenä työtapana on sekä omien että ryhmän muiden jäsenten tekstien analysointi ja palautteen antaminen muokkaamisen avuksi.

12. Viihdekirjallisuuden kurssi (ÄI12)

Soveltava kurssi

Suoritusjärjestys : Vapaa

Arviointi: Suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssi lisää oppilaiden kirjallisuuden eri lajien tuntemusta ja antaa heille keinot analysoida viihdekirjallisuuden vaikuttamisen keinoja. Kurssi syventää kirjallisuuden lajien tuntemusta ja antaa siten myös eväitä yo-kokeen kirjallisuusaiheisiin vastaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Tutustutaan viihdekirjallisuuden eri lajeihin (fantasia, tieteiskirjallisuus, dekkarit, kauhukirjallisuus, sarjakuva jne.) oppilaiden oman mielenkiinnon pohjalta. Harjoitellaan viihdekirjallisuuden rakenteiden tunnistamista ja tehdään erilaisia luovia harjoitteita (luovaa kirjoittamista, esityksiä, ryhmätöitä) ryhmän mielenkiinnon mukaan

Työtavat

Kurssilla tehdään ryhmätöitä eri kirjallisuuden lajien piirteistä. Lisäksi luetaan oman valinnan mukaan viihderomaaneja, joista tehdään suullisia ja kirjallisia harjoituksia.

Aihekokonaisuudet

Kurssilla voidaan käsitellä kaikkien aihealueiden sisältöjä mahdollisuuksien mukaan.

Yhteydet

Luova kirjoittaminen, ilmaisutaito, historia.

4.4 Toinen kotimainen kieli

Ruotsi (RUB)

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite 6) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1-oppimäärä	B 1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin osa-alueita ovat kuullun- ja luetunymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen viestintä sekä jatkuva näyttö. Opetukseen osallistuminen ja läsnäolo oppitunneilla ovat osa kurssiarviointia. Itsearviointi taitotasosteikkoja hyväksikäyttäen voi toimia arvioinnin osana.

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kurseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Itsenäinen kurssien suorittaminen on mahdollista. Kunkin kurssin soveltuvuudesta itsenäiseen opiskeluun on maininta kurssikuvauksessa. Jos opiskelija suorittaa kurssin itsenäisesti, hän on velvollinen itsearviointiin ja hänen tulee raportoida suoritustensa etenemisestä opettajalle kurssin alussa sovittuun aikataulun mukaisesti. Opettaja ja opiskelija sopivat keskenään, kuuluuko kurssin arviointikriteereihin esim. suullinen näyttö ja kuuntelukoe tms. Erityistukea opinnoissaan tarvitsevia opiskelijoita tuetaan opinnoissa mahdollisuuksien mukaan (esim. tukikurssit, tukiopetus). Opetuksessa pyritään käyttämään eri työskentelytapoja, jotta huomioitaisiin opiskelijoiden erilaisuus oppijana.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Suoritetaan ensimmäisenä kurssina. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Kurssilla tutustutaan kielen eri osa-alueisiin ja niiden arviointiin. Opiskelijoita ohjataan asettamaan tavoitteita, arvioimaan ja parantamaan omaa oppimistyyliään sekä seuraamaan omien tavoitteittensa saavuttamista.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Opiskelijoita ohjataan huomaamaan ruotsin kielen esiintyminen erilaisissa viestimissä (esim. nuorten- ja urheiluohjelmat) ja heidän arkiympäristössään. Opiskelijoita ohjataan kantamaan vastuuta myös opiskelutovereidensa oppimisesta. Kurssilla painotetaan puheviestinnän ohella pienimuotoista kirjallista viestintää. Opiskelija voi kirjoittaa esim. sähköpostiviestejä ja lyhyitä kirjeitä.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Kurssin päätavoite on opastaa opiskelijaa kertomaan sekä suullisesti että kirjallisesti kotiseudustaan ja kotimaastaan. Opiskelijat herätetään huomaamaan muiden Pohjoismaiden kielelliset ja kulttuuriset erot. Lisäksi tarkastellaan suomenruotsalaisuutta ja sen historiallista taustaa. Kurssin aikana harjoitellaan kotiseudusta ja kotimaasta kertomista sekä kirjallisesti että suullisesti.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa ottaa kantaa ja ilmaista mielipiteensä perusteluineen yhteiskunnallisista ilmiöistä ja asioista sekä suullisesti että kirjallisesti. Kirjallista viestintää vahvistetaan laatimalla pidempää kirjallisia tuotoksia kurssin aihepiireistä.

5. Elinympäristömme (RUB5)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Oppikirjan tekstien lisäksi kurssilla pyritään käyttämään autenttista materiaalia, joka liittyy kurssin aiheisiin. Samalla harjoitellaan olennaisen tiedon etsimistä ja tiivistämistä sekä luetun että kuullun osalta. Tekstien tuottamisessa kiinnitetään erityisesti huomiota kielen sopivuuteen eri tilanteissa.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB6)

Valtakunnallinen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Opiskelijat valitsemaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Kurssilla kehitetään kielitaitoa monipuolisesti valmentautuen samalla ylioppilaskirjoituksiin. Opiskelija valitsee myös jonkun pohjoismaisen taiteilijan, kirjailijan, arkkitehdin tms., johon hän perehtyy. Opiskelijaa kannustetaan etsimään tietoa eri lähteistä (sähköiset viestimet, kirjasto) laatiessaan tuotoksen pohjoismaisen kulttuurin alalta. Opiskelijoita ohjataan arvioimaan kielitaitonsa eri osa-alueita.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Valtakunnallinen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaineksen avulla.

Kurssilla kehitetään kielitaitoa monipuolisesti valmentautuen samalla ylioppilaskirjoituksiin. Sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä painotetaan mielipiteen ilmaisua ja argumentointia. Opiskelijoita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita eri viestimistä. Tavoitteena on, että opiskelija kykenee ymmärtämään keskeisen sisällön esim. uutislähetyksestä tai lehtiartikkelista. Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Opiskelijoita ohjataan edelleen arvioimaan kielitaitonsa eri osa-alueita.

8. Abi-ruotsi (RUB8)

Koulukohtainen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Suoritetaan viimeisenä kurssina ennen ylioppilaskirjoituksia. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä tai numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kurssilla keskitytään ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin ja harjoitellaan näin rakenteita, kuullun- ja tekstin-ymmärtämistä sekä kirjoittelun laadintaa. Keskeistä sanastoa kerrataan. Kurssi ei sovellu itsenäisesti suoritettavaksi.

9. Ruotsin tukikurssi (RUB9)

Koulukohtainen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Suositellaan kahden ensimmäisen kurssin jälkeen opiskelijoille, joilla on ollut ruotsin opinnoissa ongelmia (arvosana 4-6). Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä tai numeroarvostelu. Kurssilla voi korottaa jo suoritettun RUB2-kurssin arvosanaa.

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla kerrataan ruotsin keskeisintä kielioppia sekä kurssien RUB1 ja UB2 keskeistä sanastoa. Kurssin aikana harjoitellaan pienimuotoista kirjallista tuottamista sekä kuullun ymmärtämistä.

SOVELTAVAT KURSSIT

10. Rohkeasti puhumaan! (RUB10)

Koulukohtainen soveltava kurssi

Suoritusjärjestys: Kurssin 3 jälkeen. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

Tavoitteet ja sisältö: Ruotsin kielen suullisella kurssilla keskeisenä tavoitteena on voittaa vieraalla kielellä kommunikoimisen pelko. Kurssilla kieltä käytetään arkipäiväisissä tilanteissa

ja tutustutaan ruotsinkieliseen keskustelukulttuuriin. Kurssilla aktivoidaan aiemmilla kursseilla opiskeltua sanastoa ja harjoitellaan ääntämistä. Pohjoismaiseen kulttuuriin tutustutaan mm. elokuvan ja musiikin avulla. Aihekokonaisuudet ”viestintä- ja mediaosaaminen” sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoavat näkökulmia kurssilla tehtäviin viestintäharjoituksiin.

4.5 Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite 6) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.1–A2.2	A2.2–B1.1	A2.1–A2.2
Muut kielet B3	A2.1–A2.2	A2.1	A2.1–A2.2	A1.3–A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin osa-alueita ovat kuullun- ja luetunymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen viestintä sekä jatkuva näyttö. Opetukseen osallistuminen ja läsnäolo oppitunneilla ovat osa kurssiarviointia. Itsearviointi taitotasosteikkoja hyväksikäyttäen voi toimia arvioinnin osana.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin

tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärässä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Itsenäinen kurssien suorittaminen on mahdollista. Kunkin kurssin soveltuvuudesta itsenäiseen opiskeluun on maininta kurssikuvauksessa. Jos opiskelija suorittaa kurssin itsenäisesti, hän on velvollinen itsearviointiin ja hänen tulee raportoida suoritustensa etenemisestä opettajalle kurssin alussa sovitun aikataulun mukaisesti. Opettaja ja opiskelija sopivat keskenään, kuuluuko kurssin arviointikriteereihin esim. suullinen näyttö ja kuuntelukoe tms. Erytystukea opinnoissaan tarvitsevia opiskelijoita tuetaan opinnoissa mahdollisuuksien mukaan (esim. tukikurssit, tukiopetus). Opetuksessa pyritään käyttämään eri työskentelytapoja, jotta huomioitaisiin opiskelijoiden erilaisuus oppijana.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

RA = ranskan kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

Perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkanut oppimäärä (A)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Suoritetaan ensimmäisenä kurssina. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet

liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Kurssilla tutustutaan kielen eri osa-alueisiin ja niiden arviointiin. Opiskelijoita ohjataan asettamaan tavoitteita, arvioimaan ja parantamaan omaa oppimistyyliään sekä seuraamaan omien tavoitteittensa saavuttamista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tulee konkreettisesti esille käsiteltäessä opiskelijan lähipiiriä.

2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään harkitusti erilaisia viestimiä kielitaidon kartuttamiseksi. Kielitaidon osa-alueista painottuu suullinen vuorovaikutus.

3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Kurssilla tarkastellaan työn merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden merkitystä omalle tulevaisuudelle. Kielitaidon osa-alueista painottuu kirjallinen tuottaminen.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kurssilla harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja tutustutaan siihen, kuinka yhteiskunta toimii ja kuinka ympäröivä maailma muodostaa kokonaisuuden, jossa yksilön on itse tehtävä valintoja. Kielitaidon osa-alueista painottuu lukeminen.

5. Kulttuuri (ENA5)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Kurssilla käsitellään tekstejä, jotka kattavat taiteen eri aloja. Tavoitteena on kulttuurien monimuotoisuuden ja oman kulttuurin arvostaminen. Opiskelijaa ohjataan mediakriittisyyteen. Kurssilla voidaan tehdä erilaisia arvosteluja, suullisia esityksiä, luovia tuotoksia jne. Opiskelija voi myös lukea kaunokirjallisen kohdekielisen teoksen. Kielitaidon osa-alueista painottuvat erityisesti lukeminen ja puhuminen.

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla painotetaan vaativan kieliaiineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kurssilla pyritään tarkastelemaan teknologian ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Kurssilla vahvistetaan vaativien tekstien avaamisessa ja tiivistämisessä tarvittavia strategioita. Opiskelijan aikaisempia tietoja ja taitoja aktivoidaan, hyödynnetään ja syvennetään. Kurssilla painotetaan kielitaidon osa-alueista lukemista ja kirjoittamista.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Valtakunnallinen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävän kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Kurssilla tarkastellaan maapallon tulevaisuutta, maapallon kestävyysrajoja, ja ihmisen vaikutusmahdollisuuksia globaalissa kehityksessä. Syvennetään sanastoa ja kielellisiä ilmauksia monipuolisen viestinnällisen harjoittelun avulla. Kielitaidon eri osa-alueita painotetaan ylioppilastutkintoon suuntautuen.

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA8)

Valtakunnallinen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys; sovittavissa toisinkin. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Kurssilla käsitellään ihmisoikeuksia ja demokraattisista toimintatapoja. Kurssilla voidaan hakea näkökulmia eurooppalaiseen ja globaaliseen vastuuseen sekä tarkastella oikeudenmukaisuuden ja suvaitsevaisuuden käsitteitä. Lisäksi voidaan tutkia arvoja erilaisten maailmankuvien takana. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita eri viestimistä. Kurssilla painotetaan kaikkia kielen osa-alueita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

9. Abi-englanti (ENA9)

Koulukohtainen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Suoritetaan viimeisenä kurssina ennen ylioppilaskirjoituksia. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä tai numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla valmentaudutaan yo-kokeeseen perehtymällä yo-kokeen eri tehtävätyyppeihin. Harjoitellaan erilaisia tekstinyymmärtämis- ja kuullunymmärtämistehtäviä sekä kirjoitelman laatimista esim. prosessikirjoittamisen menetelmää käyttäen. Samalla kerrataan rakenteita sekä kartutetaan sanastoa ja parannetaan tyypillisten idiomien tuntemusta.

10. Kieliopin tukikurssi (1/2-Kurssi) (ENA10)

Koulukohtainen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Suoritetaan viimeisenä kurssina ennen ylioppilaskirjoituksia. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä tai numeroarvostelu.

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin tavoitteena on vahvistaa englannin kielen rakenteiden hallintaa. Kurssilla kerrataan englannin kielen keskeisiä rakenteita esim. erilaisten kirjallisten ja suullisten tehtävien sekä kuullunymmärtämisharjoitusten avulla.

11. Englannin tukikurssi (ENA11)

Koulukohtainen syventävä kurssi

Suoritusjärjestys: Suositellaan kahden ensimmäisen kurssin jälkeen opiskelijoille, joilla on ollut englannin opinnoissa ongelmia (arvosana 4-6). Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä tai numeroarvostelu. Kurssilla voi korottaa jo suoritettua ENA2-kurssin arvosanaa.

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin tavoitteena on parantaa englannin kielen keskeisimpien rakenteiden hallintaa sekä kerrata ENA1- ja ENA2-kurssien sanastoa. Kurssilla harjoitellaan pienimuotoista kirjallista tuottamista sekä kuullunymmärtämistä.

SOVELTAVAT KURSSIT

12. Conversational English (ENA12)

Koulukohtainen soveltava kurssi

Suoritusjärjestys: Kurssin 3 jälkeen. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin keskeisenä tavoitteena on rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan itseään ja tuomaan esille omia mielipiteitään englannin kielellä erilaisissa puhetilanteissa. Aiheina voivat olla niin sähköisessä kuin painetussakin mediassa esiintyvät ajankohtaiset teemat ja maailman tapahtumat esim. yhteiskuntaelämään, kulttuuriin ja ympäristöön liittyen. Lisäksi voidaan harjoitella toimimista kansainvälistyvässä maailmassa ja käsitellä esim. työelämän eri tilanteita kansainvälisessä kontekstissa.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Nastopoli-lukiossa voidaan opiskella B2-kielinä ranskaa (RAB3) ja saksaa (SAB3).

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB21/SAB21)

Suoritusjärjestys: Suoritetaan ensimmäisenä kurssina. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja

rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kurssilla ohjataan opiskelijoita asettamaan tavoitteita ja seuraamaan niiden saavuttamista. Opiskelijoita ohjataan löytämään itselleen sopivia kielenopiskelukeinoja. Aihekokonaisuuksista mm. ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus”, ”viestintä- ja mediaosaaminen” sekä ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” antavat näkökulmia kurssin aihepiirien käsittelyyn.

2. Meillä ja muualla (RAB22/SAB22)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Puheenymmärtäminen ja omasta maasta ja kotiseudusta suullisesti ja kirjallisesti kertominen ovat kurssin keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” soveltuu kurssin aihepiirien käsittelyyn vertailtaessa oman ja kohdekielisen maan kulttuuria eri näkökulmista.

3. Ennen ja nyt (RAB23/SAB23)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Aihekokonaisuudet ”teknologia ja yhteiskunta”, ”hyvinvointi ja turvallisuus”, ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” sekä ”kestävä kehitys” nivoutuvat yhteen kurssin aihepiirien kanssa ja käsittelevät yhteiskunnan muutoksia ja yhteiskunnan nykytilaa.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB24/SAB24)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia, kun käsitellään valintojen tekemistä oman elämän kenties ensimmäisessä suuressa taitekohdassa.

5. Kulttuuri (RAB25/SAB25)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” liittyy kurssiin tutustuttaessa laaja-alaisemmin oman ja vieraan kulttuurin eri ilmenemismuotoihin. ”Viestintä- ja mediaosaaminen” ja ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” liittyvät myös kurssin sisältöön tarkasteltaessa lehdistöä, sähköistä viestintää sekä urheilua.

6. Yhteinen maapallomme (RAB26/SAB26)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet: ”kestävä kehitys”, ”viestintä ja mediaosaaminen” sekä ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

7. Tiede ja tekniikka (RAB27/SAB27)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Aihekokonaisuudet ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aihepiirien käsittelyyn. Opiskelijat tutustutetaan kurssilla ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin.

8. Luonto ja kestävä kehitys (RAB28/SAB28)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Kurssilla kehitetään kielitaitoa monipuolisesti valmentautuen samalla ylioppilaskirjoituksiin. Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet: ”kestävä kehitys”, ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” sekä ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

B2- ja B3-ryhmien mahdollinen yhdistäminen

Mikäli oppilasmäärä B2- ja B3-kielten ryhmissä on pieni, voidaan B2- ja B3-kielten ryhmät yhdistää B3-kielen 3. kurssin alussa (joka on tällöin B2-kielen 1. kurssi). Ryhmät voidaan yhdistää myös muussa sopivassa vaiheessa, esim. vasta viimeisillä kursseilla ennen ylioppilastutkintoa,

Lukiossa alkava oppimäärä (B3). Nastopoli-lukiossa voidaan opiskella B3-kielinä ranskaa (RAB3), saksaa (SAB3) ja venäjää (VEB3).

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB31/SAB31/VEB31)

Suoritusjärjestys: Suoritetaan ensimmäisenä kurssina. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Kurssilla ohjataan opiskelijoita asettamaan tavoitteita ja seuraamaan niiden saavuttamista. Opiskelijoita ohjataan löytämään itselleen sopivia kielenopiskelukeinoja. Opiskelijalle annetaan perustietoja kielten opiskelusta lukiossa ja oppikirjan käytöstä.

Aihekokonaisuuksista mm. ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”hyvinvointi- ja turvallisuus” antavat näkökulmia kurssin aihepiirien käsittelyyn.

2. Näin asiat hoituvat (RAB32/SAB32/VEB32)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet: ”viestintä- ja mediaosaaminen”, ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” sekä ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB33/SAB33/VEB33)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Aihekokonaisuuksista mm. ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus”, ”viestintä- ja mediaosaaminen” sekä ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” antavat näkökulmia kurssin aihepiirien käsittelyyn.

4. Meillä ja muualla (RAB34/SAB34/VEB34)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Puheenymmärtäminen ja omasta maasta ja kotiseudusta suullisesti ja kirjallisesti kertominen ovat kurssin keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” soveltuu kurssin aihepiirien käsittelyyn vertailtaessa oman ja kohdekielisten maan kulttuuria eri näkökulmista.

5. Ennen ja nyt (RAB35/SAB35/VEB35)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Aihekokonaisuudet ”teknologia ja yhteiskunta”, ”hyvinvointi ja turvallisuus”, ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” sekä ”kestävä kehitys” nivoutuvat yhteen kurssin aihepiirien kanssa ja käsittelevät yhteiskunnan muutoksia ja yhteiskunnan nykytilaa.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB36/SAB36/VEB36)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia, kun käsitellään valintojen tekemistä oman elämän kenties ensimmäisessä suuressa taitekohdassa.

7. Kulttuuri (RAB37/SAB37/VEB37)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” liittyy kurssiin tutustuttaessa laaja-alaisemmin oman ja vieraan kulttuurin eri ilmenemismuotoihin. ”Viestintä- ja mediaosaaminen” ja ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” liittyvät myös kurssin sisältöön tarkasteltaessa lehdistöä, sähköistä viestintää sekä urheilua. Opiskelijat tutustutetaan kurssilla ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin.

8. Yhteinen maapallomme (RAB38/SAB38/VEB38)

Suoritusjärjestys: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus on mahdollinen, mutta ei toivottava.

Arviointi: Numeroarvostelu

Tavoitteet ja sisältö: Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kurssilla kehitetään kielitaitoa monipuolisesti valmentautuen samalla ylioppilaskirjoituksiin. Kurssiin soveltuvat mm. seuraavat aihekokonaisuudet: ”kestävä kehitys”, ”viestintä ja mediaosaaminen” sekä ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

B2- ja B3-ryhmien mahdollinen yhdistäminen

Mikäli oppilasmäärä B2- ja B3-kielten ryhmissä on pieni, voidaan B2- ja B3-kielten ryhmät yhdistää B3-kielen 3. kurssin alussa (joka on tällöin B2-kielen 1. kurssi). Ryhmät voidaan yhdistää myös muussa sopivassa vaiheessa, esim. vasta viimeisillä kursseilla ennen ylioppilastutkintoa,

4.6 Matematiikka (MA)

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankinta-prosessien kehittämistä.

Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit sekä pitkän matematiikan koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan numerolla. Arviointi perustuu kurssikokeeseen ja jatkuvaan näyttöön. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen. Lyhyen matematiikan kurssit arvioidaan numeroin, lukuun ottamatta johdantokurssia, mikä arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1 MAB1, MAA3 MAB2, MAA6 MAB5, MAA7 MAB4 ja MAA8 MAB3. Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvosanaa uudelleen arvioitaessa.

Näiden kurssien arvosanat siirtyvät suoraan vastaavien lyhyen matematiikan kurssien arvosanoiksi. Mikäli opiskelija on tyytymätön näin saamaansa kurssin arvosanaan, häneltä voidaan vaatia lisänäyttöä osaamisestaan. Muut pitkän oppimäärän kurssit merkitään lyhyen oppimäärän soveltaviksi kursseiksi suoritusmerkinnällä.

Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään, opiskeltujen kurssien arvosanat siirtyvät suoraan vastaavien pitkän oppimäärän kurssien arvosanoiksi. Tällöin edellytetään lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Matematiikan opetuksessa tärkeänä tavoitteena on kehittää opiskelijoiden ongelmanratkaisutaitoja sekä kykyä lukea ja tulkita kriittisesti tilastoja. Erityisesti suuri osa lyhyen matematiikan tehtävistä liittyy käytännön ongelmatilanteisiin, joihin löytyviä erilaisia ratkaisukeinoja vertaillaan ja pohditaan. Myös pitkässä matematiikassa tärkeänä osana on matemaattisten menetelmien soveltaminen käytäntöön. Matematiikan opiskelu vaatii kärsivällisyyttä ja pitkäjänteistä työntekoa, mikä kasvattaa yritteliäisyyteen. Aihekokonaisuuteen liittyviä käytännön sovelluksia käsitellään monilla eri kursseilla harjoitustehtävien muodossa.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Matematiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelijat oppivat tukemaan ja edistämään myös muiden opiskelijoiden ja ryhmän oppimista. Opiskelija kannustetaan ja ohjataan huolehtimaan omasta taloudestaan sekä käsittämään pitkävaikutteiset ympäristö- ja terveysvaikutukset. Monipuoliset ja käytännönläheiset harjoitustehtävät auttavat tässä.

Kestävä kehitys

Esimerkkien ja sovellustehtävien avulla voidaan havainnollistaa ihmisen toiminnan vaikutuksia ympäristöön pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on, että matematiikka auttaa opiskelijaa tekemään valintoja, jotka edistävät kestävästä kehitystä

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Matematiikkaa on käytetty ja kehitetty jo tuhansia vuosia kaikissa kulttuureissa eri aikakausina. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää matematiikan osana kulttuurien kehitystä: taide, rakennustaide jne. Opiskelija oppii matematiikan kieltä, joka on kaikkialla maailmassa sama kulttuuritaustasta riippumatta.

Teknologia ja yhteiskunta

Opiskelija ymmärtää matematiikan merkityksen nykyisen huipputeknologian saavuttamisessa ja kehittämisessä. Opiskelija totutetaan hahmottamaan yhteiskuntaa teknisten apuvälineiden kuten laskimien, tietokoneohjelmien ja tietoverkkojen avulla sekä suhtautumaan näiden antaman tiedon oikeellisuuteen ja tarpeellisuuteen kriittisesti. Teknisiä apuvälineitä käytetään mahdollisuuksien mukaan matematiikan kursseilla.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Opiskelija harjaantuu hankkimaan, vertailemaan ja valikoimaan tietoa, sekä esittämään sitä taulukoiden ja diagrammien muodossa. Opiskelija oppii täsmällistä ja loogista matemaattista kieltä.

Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös

antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt:

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt:

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Analyttinen geometria (MAA4)**Tavoitteet**

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvo-yhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt:

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt:

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt:

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt:

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt:

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt:

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrinen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt:

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

SYVENTÄVÄT KURSSIT

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt:

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomien tekijät
- oppii algoritmista ajattelua

- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt:

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt:

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

14. Matematiikan johdantokurssi (MAA14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tasoittaa peruskoulumatematiikan ja lukiomatematiikan välistä kynnystä. Opiskelija täydentää lukukäsitettään, oppii käsittelemään matematiikan peruslausekkeita ja kertaa prosenttilaskun perusteet.

Keskeiset sisällöt:

Lukukäsite, lukualueet ja laskulait, erityisesti murtoluvut, prosenttilaskuja, potenssi, polynomi, rationaalilauseke, itseisarvo, neliöjuuri, laskimen käyttö

15. Tasokäyrät, suorat tasot ja kompleksiluvut (MAA15)

Tavoitteet

Opiskelija perehtyy tasokäyrien ominaisuuksiin, suoran ja tason vektorimuotoisiin yhtälöihin kolmiulotteisessa avaruudessa, vektoritulon ja skalaarikolmitulon sovelluksiin ja kompleksilukuihin.

Keskeiset sisällöt:

Ympyrän tangentti, ellipsi, hyperbeli, suorat ja tasot avaruudessa, vektoritulo, skalaari- ja vektorikolmitulo, kompleksiluvut laskulakeineen ja esitysmuotoineen, korkeamman asteen yhtälöt.

16. Kertauskurssi (MAA16)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa ehyen kuvan lukion pitkän matematiikan oppimäärästä ja harjaantuu käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

Keskeiset sisällöt:

Kerrataan ja täydennetään lukion aikana opittuja matematiikan taitoja ja menetelmiä. Kurssi on kokoava ja eheyttävä ja sen aikana eri kurssien asioita pyritään kokoamaan laajemmiksi kokonaisuuksiksi.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssia ennen vaadittavat aiemmat kurssit

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)	
2. Polynomifunktiot (MAA2)	1
3. Geometria (MAA3)	1
4. Analyyttinen geometria (MAA4)	1,2,3
5. Vektorit (MAA5) 1,2,3,4,	
6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)	1,2
7. Derivaatta (MAA7)	1,2,3,4
8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)	1,2,3,4,7
9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)	1,2,3,4,7
10. Integraalilaskenta (MAA10)	1,2,3,4,7,8,9
11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)	1,2
12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)	1,2,3,4,7
13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)	1,2,3,4,7,8,9,10
14. Matematiikan johdantokurssi (MAA14)	
15. Tasokäyrät, suorat tasot ja kompleksiluvut (MAA15)	1,2,3,4,5
16. Kertauskurssi(MAA16)	pakolliset kurssit 1 - 10

Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä

- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt:

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt:

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt:

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt:

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt:

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt:

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt:

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSI

9. Tilastot ja todennäköisyys II

Tavoitteet

- oppilas ymmärtää tilasto- ja todennäköisyysmatematiikan merkityksen yhteiskunnallisen ja taloudellisen päätöksenteon perusteena
- syventää MB5:n tietoja

Keskeiset sisällöt:

- tilastotiedettä ja todennäköisyyslaskentaa
- jakaumat
- tilastollinen päätöksenteko

10. Kertauskurssi (MB10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- koota yhteen ja täydentää erilaisia matemaattisia menetelmiä ja soveltaa niitä teoreettisiin ja käytännön tehtäviin

Keskeiset sisällöt:

- kerrata pakollisten ja syventävien kurssien sisällöt
- harjoitella vanhoja yo-tehtäviä

11. Johdantokurssi (MB0)

Tavoitteet

Kerrataan peruskoulumatematiikan keskeisiä asioita, joita tarvitaan lukiomatematiikassa.

Keskeiset sisällöt:

Laskulait, murtoluvut, prosenttilaskuja, polynomi, ensimmäisen ja toisen asteen yhtälö, laskimen käyttö, geometriaa ja trigonometriaa, suora ja paraabeli koordinaatistossa.

4.7 Biologia (BI)

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa

- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Kestävän kehityksen aihekokonaisuus on keskeisenä teemana kaikessa biologian opetuksessa:

"Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuva jatkuva ja ohjattu yhteiskunnan muutos, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet." Kestävän kehityksen periaatteita pyritään toteuttamaan kaikessa toiminnassa, myös lukion oman ympäristöohjelman tai kestävä kehityksen ohjelman avulla.

"Teknologia ja yhteiskunta" on keskeisenä aihekokonaisuutena kaikessa biologian opetuksessa. Eriyistä huomiota kiinnitetään ihmisen perustarpeiden näkökulmasta hyödylliseen ja hyödyttömään teknologiaan ja niiden ympäristövaikutuksiin. Opiskelijat pohtivat omien elintapojensa ja valintojensa ympäristövaikutuksia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti.

Muut opetus suunnitelman perusteissa mainitut aihekokonaisuudet sisältyvät kaikkiin yksittäisiin kursseihin. Niiden laajuus, käsittelytapa ja näkökulma vaihtelevat kurssisisältöjen ja käytettävien opetusmenetelmien mukaan.

Opiskelijoita innostetaan tieteelliseen harrastamiseen. Tieteellisen kirjoittamisen perusteet, mm. tiedon haku ja lähteiden merkitseminen, ovat opiskelun perustaitoja.

Paikallisuutta korostetaan kaikissa kursseissa nostamalla eri aihealueista esiin Päijät-Hämäläisiä ja Nastolalaisia esimerkkejä.

Päijät-Hämeen vilkas elinkeinoelämä ja laaja koulutustarjonta mahdollistavat monipuolisen verkostoitumisen. Yhteistyötahot päätetään erikseen.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti.

Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon. Biologian pakolliset kurssit (BI1, BI2) suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävät ja soveltavat kurssit (BI3, BI4, BI5) suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen. Kurssin itsenäinen suoritus päätetään oppilaskohtaisesti, ja sen tulee sisältää kurssikokeen lisäksi tutkielman laatimisen tai vastaavan määrän muita kirjallisia töitä.

PAKOLLISET KURSSIT

1.Eliömaailma (BI1)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys 1.

Arviointi , numeroarvostelu 4-10

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

Työtavat

- luennointi
- audiovisuaalinen opetus, multimedia
- tietoverkon hyödyntäminen
- ekskursio (mahd. mukaan)

Otetaan esimerkkejä Nastolan luonnossa esiintyvistä eliölajeista ja niihin liittyvistä tutkimuksista. Tavoitteena on myös, että opiskelija ymmärtää Päijät-Hämeen ja Nastolan luonnon muutoksen keskeisiä syitä ja oppii havaitsemaan näitä muutoksia ympäristössään. Pohditaan monimuotoisuuden ilmenemistä ja lajien suojelua metsä- ja vesiekosysteemeissä ja eliöiden sopeutumista niihin.

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Pakollinen kurssi

Suoritusjärjestys 2.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien perusperiaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Työtavat

- luennointi
- laboroinnit
- audiovisuaalinen opetus, multimedia
- tietoverkon käyttö

Tavoitteena on myös, että opiskelija ymmärtää evoluution jatkuvuuden geenisuhteiden jatkuvana muuttumisena populaatioissa ja ekosysteemeissä Kokeellisen työskentelyn taitojen harjoittelu mahdollistetaan tasapuolisesti kaikille opiskelijoille tarjoamalla laborointeja mahdollisuuksien mukaan.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ympäristöekologia (BI3)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys 3.

Arviointi: numeroarvostelu 4-10 tai suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

Työtavat

- luennointi
- ekskursion
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteutus

Tarkastellaan ihmisen vuorovaikutusta ympäristön kanssa muuttuvassa maailmassa. Opiskelija ymmärtää maapallon kantokyvyn rajat ja osaa toimia kestävä tulevaisuuden puolesta paikallisesti.

Suomalaisista ekosysteemeistä tutustutaan erityisesti Päijät-Hämäläisiin ekosysteemeihin. Paneudutaan joihinkin Nastolan ja Lahden ympäristöongelmista ja niiden ratkaisumahdollisuuksiin. Pohditaan Nastolan ja Lahden viher- ja suojelualueiden merkitystä ihmisen ja luonnon kannalta. Tavoitteena on lisätä opiskelijan tietoja ihmisen toiminnan vaikutuksista oman ympäristön tilaan. Tutkimuksellinen opiskelu on painotetusti esillä.

4. Ihmisen biologia (BI4)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys 4.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10 tai suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitseminen
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

Tavoitteena on myös, että opiskelija ymmärtää omien valintojensa vaikutuksia terveyteen ja yhteisönsä hyvinvointiin.

Työtavat

- luennointi
- audiovisuaalinen opetus, multimedia
- omien esitelmien ja niihin liittyvien demonstraatioiden laatiminen ja esitys

5. Bioteknologia (BI5)

Syventävä kurssi

Suoritusjärjestys 5.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10 tai suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojansa solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

Työtavat

- luennointi
- laboroinnit
- audiovisuaalinen opetus
- tietoverkon käyttö
- omien esitelmien laatiminen (sovellukset)

Kokeellisen työskentelyn taitojen harjoittelu mahdollistetaan tasapuolisesti kaikille opiskelijoille laborointeja tarjoamalla.

4.8 Maantiede (GE)

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena kansalaisena.

Kestävän kehityksen aihekokonaisuus on keskeisenä teemana kaikessa maantieteen opetuksessa:

" Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuva jatkuva ja ohjattu yhteiskunnan muutos, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet."

Maantieteessä tarkastellaan ihmisen vuorovaikutusta ympäristön kanssa alueellisesti. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää maapallon kantokyvyn rajat ja saa kokemuksia siitä, miten tulevaisuutta rakennetaan yhteistyöllä ja oikeudenmukaisilla päätöksillä. Kestävän kehityksen periaatteita pyritään toteuttamaan kaikessa toiminnassa, myös lukion oman ympäristöohjelman tai kestävän kehityksen ohjelman avulla.

”Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” on keskeisenä teemana kaikessa maantieteen opetuksessa. Kulttuuri-identiteetti muodostuu opiskelijalle erityisesti hänen lähiympäristönsä antamista kokemuksista.

”Teknologia ja yhteiskunta” on keskeisenä aihekokonaisuutena kaikessa maantieteen opetuksessa. Erityistä huomiota kiinnitetään ihmisen perustarpeiden näkökulmasta hyödylliseen ja hyödyttömään teknologiaan ja niiden ympäristövaikutuksiin. Opiskelijat pohtivat omien elintapojensa ja valintojensa vaikutuksia lähiympäristönsä ja maailman tilaan.

Muut opetussuunnitelman perusteissa mainitut aihekokonaisuudet sisältyvät kaikkiin yksittäisiin kursseihin. Niiden laajuus, käsittelytapa ja näkökulma vaihtelevat kurssisisältöjen ja käytettävien opetusmenetelmien mukaan. Hyvinvointi -käsitystä tarkastellaan myös laajasta, kulttuurirajat ylittävästä näkökulmasta käsin. Paikallisuutta korostetaan kaikissa kursseissa nostamalla eri aihealueista esiin Nastolalaisia ja Päijät-Hämäläisiä esimerkkejä. Päijät-Hämeen vilkas elinkeinoelämä ja laaja koulutustarjonta mahdollistavat monipuolisen verkostoitumisen. Yhteistyötahot päätetään erikseen.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

Maantieteen pakolliset kurssit (GE1, GE2) suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävät kurssit (GE3, GE4) suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen. Kurssin itsenäinen suoritus päätetään oppilaskohtaisesti, ja sen tulee sisältää kurssikokeen lisäksi tutkielman laatimisen tai vastaavan määrän muita kirjallisia töitä.

PAKOLLISET KURSSIT

1.Sininen planeetta (GE1)

Pakollinen

Suoritusjärjestys 1.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailman-laajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Työtavat

- luenointi
- audiovisuaalinen opetus
- tietoverkon käyttö (paikkatietojärjestelmät)

Aihokokonaisuudet

Opiskelija saa tietoa Päijät-Hämeestä luonnonmaantieteellisenä alueena ja oppii havaitsemaan siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelijan maantieteellinen ajattelu kehittyy maapallosta ja lähiympäristöstä saadun lisääntyvän tiedon avulla.

2. Yhteinen maailma (GE2)

Pakollinen

Suoritusjärjestys 2.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistö-kulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävä teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämislmiö – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

Työtavat

- luennointi
- audiovisuaalinen opetus
- esitelmät

Aih kokonaisuudet

Opiskelija saa tietoa lähialueiden vieraista kulttuureista ja oppii havaitsemaan kulttuurimaiseman muutoksia lähiympäristössään. Opiskelija ymmärtää alueellisia kehityseroja sekä paikallisen ja kansainvälisen yhteistyön merkityksen.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Riskien maailma (GE3)

Syventävä

Suoritusjärjestys 3.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10 tai suoritusmerkintä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- Tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti suhdetta sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin lieventää elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä toimia kestävästi kehityksen mukaisesti.
- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävä kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa vertailla ihmisen toiminnan vaikutuksesta syntyviä paikallisia riskejä ja mahdollisuuksia maapallon muiden alueiden vastaaviin.

Työtavat

- luennointi
- audiovisuaalinen opetus
- harsardipäiväkirjan kokoaminen (lehtileikkeet)

Aih kokonaisuudet

Tutkimuksellinen opiskelu ja median käyttö ovat painotetusti esillä.

4. Aluetutkimus (GE4)

Soveltava

Suoritusjärjestys 4.

Arviointi, numeroarvostelu 4-10

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla

Pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi

- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Työtavat

- luenointi
- ekskursio lähialueelle
- tutkielman tekeminen

Aihekokonaisuudet

Kurssilla tarkastellaan ihmisen vuorovaikutusta alueellisesti omasta nastolalaisesta näkökulmasta lähtien laajeten suurempiin aluekokonaisuuksiin. Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja arkielämässä.

4.9 Fysiikka (FY)

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja.

Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita

ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perustella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään. Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöidenmallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Fysiikassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan seuraavasti: Fysiikan kertauskurssi (FY9) arvioidaan suoritusmerkinnällä tai numeroin. Arvostelusta sovitaan kurssin alussa. Fysiikan työkurssi (FY10) arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Poikkeavaan suoritusjärjestykseen vaadittavat pohjatiedot löytyvät alla olevasta taulukosta.

Kurssi	Edeltävät kurssit
FY1	
FY2	FY1
FY3	FY1
FY4	FY1
FY5	FY1 ja FY4
FY6	FY1 ja FY4
FY7	FY1, FY4 ja FY6
FY8	FY1 ja FY4
FY9	*)
FY10	**)

*)Fysiikan kertauskurssi (FY 9) suositellaan suoritettavaksi viimeisenä.

***)Fysiikan työkurssi suoritetaan hajautetusti syventävien kurssien yhteydessä.

Itsenäinen suoritus

Pakollista kurssia (FY1) ei suositella suoritettavaksi itsenäiseksi. Loput valtakunnalliset syventävät kurssit (FY 2-FY8) voidaan suorittaa itsenäisesti.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus osallistua oppilastöiden kautta kaikissa kurseissa vastuulliseen ja osallistuvaan työskentelyyn. Yrittäjyyttä opiskelija oppii esimerkiksi mahdollisten yritys- ja teollisuusvierailujen kautta. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys tulee esille myös keskusteltaessa energiavaroista ja energiantuotannosta.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Hyvinvointi ja turvallisuus aihekokonaisuus voidaan huomioida äänen ja optisten laitteiden sovelluksissa, radioaktiivisuudessa ja röntgensäteilyssä, satelliittien käytössä rakennustekniikassa ja liikenneturvallisuudessa.

Kestävä kehitys

Kestävää kehitystä voidaan tarkastella esimerkiksi akkujen ja paristojen sekä muiden komponenttien kehittymisen ja kierrätyksen näkökulmasta. Myös energian tuotantoa käsiteltäessä ympäristöseikkoja korostetaan.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus

Fysikaaliset ilmiöt ovat kiinnostaneet ihmisiä ainakin tuhansia vuosia kulttuuritaustausta riippumatta. Fysiikan kieli on kaikkia kansakuntia ja ihmisiä yhdistävä. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fysiikan luonnontieteenä osana kulttuurien kehitystä: tähtitiede, keksinnöt jne.

Teknologia ja yhteiskunta

Monissa kursseissa esille tulevat teknologiset ratkaisut ovat saaneet alkunsa luonnontieteellisestä perustutkimuksesta. Tämä aihekokonaisuus tulee esille ainakin esimerkiksi fysiikan historiaa, maailmankaikkeutta, optisia laitteita, rakennustekniikkaa ja sähkölaitteiden tekniikkaa sekä käyttöturvallisuutta käsiteltäessä.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Viestintä- ja mediaosaamista käsitellään tutustua eri fysiikan oppimisen viestintäkanaviin sekä fysiikan erilaisiin mittauslaitteisiin (tietokoneavusteinen mittaus).

PAKOLLINEN KURSSI

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintäteknikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintäteknikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla

- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osaset ja niiden luokittelu

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. Fysiikan kertauskurssi (FY9)

Kurssilla kootaan yhteen eri fysiikan osa-alueet ja muodostetaan kokonaiskuva. Syvennetään eri osa-alueiden osaamista laskennallisella tasolla. Harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.

10. Fysiikan työkurssi (FY10)

Kurssilla tutkitaan kokeellisesti ilmiöitä fysiikan eri osa-alueilta ja opetellaan raportoimaan tehty koe ja kokeen tulokset.

4.10 Kemia (KE)

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa

ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen.

Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestäväen kehityksen edistämiseksi sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja –käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Kemian pakollinen ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Koulukohtainen soveltava kurssi (KE7) arvioidaan suoritusmerkinnällä. Koulukohtainen syventävä kurssi (KE6) oppilaan valinnasta riippuen joko arvosanalla tai suoritusmerkinnällä.

Suoritusjärjestys

Kemian kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian työkurssin (KE6) voi kuitenkin suorittaa KE1:n ja KE2:n jälkeen.

Itsenäinen suoritus

Pakollista kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi. Valtakunnalliset syventävät kurssit voidaan halutessa suorittaa itsenäisesti.

Aihekokonaisuudet

Opiskelijaa ohjataan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ymmärtämään, käyttämään ja tekemään oikeita valintoja niin opiskelutilanteissa kuin arkielämässään. Ihmisen ja ympäristön hyvinvointi sekä turvallisuus korostuu kemian opetuksessa esimerkiksi työturvallisuuden ja aineiden ominaisuuksien yhteydessä. Opiskelijoita kannustetaan laaja-alaisesti etsimään tietoa ja pohtimaan eri lähteiden luotettavuutta. Oppilaiden ryhmätyöt, esseet ja tutkielmat auttavat viestintä – ja mediaosaamisen kehittymisessä. Kemialla on myös merkittävä osuus aihekokonaisuudessa teknologia ja yhteiskunta. Suomalaista kulttuuri-identiteettiä pystytään laajentamaan esim. tutustumalla suomalaisiin kemian suurmiehiin ja suomalaiseen innovatiiviseen tuotekehittelyyn ja keksintöihin. Pyrkimyksenä on saada oppilaista aktiivisia kansalaisia, jotka pystyvät keskustelemaan ja seuraamaan yhteiskunnassa tapahtuvia globaaleja ja oman lähiympäristönsä kemiallisia prosesseja. Teollisuusvierailut ja työskentely koulun ulkopuolella tutustuttaa oppilaita työelämään ja yrittäjyyteen.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia

- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

6. Kemian kertauskurssi (KE6)

Tavoitteet

- oppilaalle muodostuu kokonaiskuva kemian eri osa-alueista
- kerrataan kurssien keskeiset sisällöt
- vahvistetaan laskennollisia taitoja ja luonnontieteellistä ajattelua

Keskeiset sisällöt

- kerrataan KE1-KE5
- harjoitellaan kemian reaalikokeeseen vastaamista

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

7. Kemian työkurssi (KE7)

edeltävinä opintoina KE1 ja KE2

Tavoitteet

- oppii käyttämään työvälineitä ja kemikaaleja
- oppii harjoitustöiden avulla tekemään johtopäätöksiä havaintojen ja mittauksen perusteella ja laatimaan työselostuksia
- innostuu kemiasta

Keskeiset sisällöt

- koulussa ja koulun ulkopuolella suoritettava laborointi
- tehdään erilaisia synteesejä ja analyysejä eri kemian osa-alueilta

4.11 Uskonto (UE)

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämänkatsomukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin. Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurienvälisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, tuntiaktiivisuus ja henkilökohtaiset lisätyöt, esim. tutkielmat, esitelmät ja alustukset.

Itsenäinen suoritus

Kurssin itsenäisestä suorituksesta päätetään oppilaskohtaisesti. Itsenäiseen suoritukseen sisältyvät kurssikoe, tutkielman tai vastaavan esityksen laatiminen. Tutkielmissa ja muissa esityksissä käytetyt työtavat ja lähdeaineisto on todennettava ja perusteltava.

Suoritusjärjestys

Uskonnon opetuksen pakolliset kurssit (UE1-3) suoritetaan numerojärjestyksessä, syventävät kurssit suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen

Aihekokonaisuudet

Useimmat valtakunnalliset aihekokonaisuudet liittyvät kaikkiin uskonnon kursseihin.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä hyvinvointi ja turvallisuus: Opiskelijoita kannustetaan omaan aktiivisuuteen, itseohjautuvuuteen ja vastuuseen. Pyritään luomaan turvallinen opiskeluympäristö ja – ilmapiiri, jossa opiskelijat uskaltavat ilmaista omia näkemyksiään. Kestävää kehitystä tarkastellaan eettisestä näkökulmasta osana ympäristöetiikkaa.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus – aihekokonaisuus ilmenee kaikilla uskonnon kursseilla, sillä Raamattu ja kristinusko ovat muovanneet monin tavoin länsimaista kulttuuria. Eurooppalaisen identiteetin keskeinen lähtökohta on kristillinen perinne. Uskontojen maailmat – kurssi antaa mahdollisuuden perehtyä erilaisiin uskontoihin ja kulttuureihin. Mihin suomalainen uskoo – kurssilla tarkastellaan kristinuskon vaikutusta suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Aihekokonaisuutta teknologia ja yhteiskunta käsitellään ihminen ja etiikka – kurssilla. Viestintä- ja mediaosaaminen toteutuu eri kursseilla ennen kaikkea tiedonhankinta- ja vuorovaikutustaitoina sekä kriittisenä median seuraamisena.

5.11.1 Evankelis-luterilainen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämäkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämäkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämäkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämäkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet

- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

Kurssiin voidaan sisällyttää tutustumiskäyntejä erilaisiin uskonnollisiin kohteisiin.

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostustennäkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Kurssi mahdollistaa tutustumisen paikallisiin uskonnollisiin yhteisöihin.

4.11.2 Ortodoksinen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksinen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

4.11.3 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita. Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä.

4.12 Elämänkatsomustieto (ET)

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Länsimainen yhteiskuntamme on nopeasti muuttuva. Elämme aikakaudella, jota määrittävät uudet tiedolliset, eettiset ja emotionaaliset kysymykset niin yksilöllisyyden, ihmissuhteiden, poliittisten yhteisöjen kuin koko maapallon ja sen ekologian tasoilla. Ihmisiltä edellytetään entistä kehittyneempiä valmiuksia, jotta he voivat elää ristiriitaisten odotusten keskellä ja silti kasvaa moraaliseen ja tiedolliseen itsenäisyyteen. Tällaisen elämän ja kasvun tukemiseksi elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskeluvasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Yhteiskunta tarvitsee yksilöitä, jotka kykenevät yhdessä suuntautumaan rakentavasti yhteiskunnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävä kehityksen periaatteita

Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Aihekokonaisuudet

Elämäkatsomustiedon kurssilla ”Yksilö ja yhteisö” tulee kestävä kehitys keskeisenä teemana esille. Elämäkatsomustiedon kurssi ”Kulttuuriperintö ja identiteetti” (ET4) keskittyy tähän teemaan.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti
- **suostuu tarkastelemaan eri katsomuksia niiden omista lähtökohdista ja keskustelemaan niistä korrektisti**

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäkatsomus, elämäkatsomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämänvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin
- Uskontokuntiin kuulumattoman henkilön käytännön elämän asiat, tietolähteet, menettelytavat ja seremoniat elämän eri vaiheissa

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäis-tieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta sekä muutoksesta
- hyvän kansalaisen kriteerit suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana, ja toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämäkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- suomalaisen ja länsimaisen kulttuurin ominaispiirteet ja nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismia ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus

- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen, psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisina perusvirtauksina

4.13 Filosofia (FI)

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetuksen keskeinen tavoite on edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiiviseksi, vastuulliseksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Arviointi

Filosofiasa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys. Oppimistulosten arviointi perustuu monipuolisiin opinnäytteisiin, joiden avulla opiskelija osoittaa hallitsevansa filosofisia käsitteitä ja teorioita sekä kykenevänsä ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja pystyvänsä kriittisesti arvioimaan ja vertailemaan niitä keskenään.

Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, tuntiaktiivisuus ja henkilökohtaiset lisätyöt, esim. tutkielmat, esitelmät ja alustukset.

Opetuksen yleiset tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja

- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista, ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin
- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan. Yhteiskuntafilosofian kurssilla (FF4) käsitellään tätä teemaa.

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettaviksi numerojärjestyksessä.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja. Kokoava kysymys on, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja. Tärkeää on hahmottaa filosofian historiallinen kehitys pääpiirteissään.
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkömymiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkömymiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkömymiä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalien suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida minkälaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimus-teoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnot
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

4.14 Historia (HI)

Lukion historian opetus luo opiskelijoille edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan sekä toimimaan vastuullisena kansalaisena
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, tuntiaktiivisuus ja henkilökohtaiset lisätyöt, esim. tutkielmat, esitelmät ja alustukset. Kurssikokeen asemasta voidaan arvioida opintotehtäviä, tutkielmia ja käyttää muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Aih kokonaisuudet

Historianopetus voidaan sopeuttaa erityisen hyvin valtakunnallisiin aiheiteemoihin erityisesti seuraavilla alueilla:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja

Hyvinvointi ja turvallisuus

Tavoitteista voidaan erityisesti korostaa seuraavia teemoja:

- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja mitkä sen voivat vaarantaa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.
- Historian opetuksen tavoitteena on myös edistää valtakunnan turvallisuuskysymysten ymmärtämistä. Turvallisuuspolitiikan onnistuminen on perusedellytys maan sisäisen hyvinvoinnin kasvulle.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on **ajan saatossa** vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja sekä
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa ja erityisesti valottaa oman maan kulttuuritaustoja ja niiden kehitysvaiheita historian kannalta katsoen.

Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Teknologia ja yhteiskunta

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan historian kehityksen pohjalta.
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistämiseen

Aihekokonaisuuden tulee ohjata opiskelija pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää

- ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä
- miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia, sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla sen keskeiseen kulttuuri-perintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede haastaa uskonnon
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen ja aatteellisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelukulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- maailmanpolitiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana maailmanpolitiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos maailmanpolitiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurin, aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin vallan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Taloudellinen murros

- elinkeinovapaus ja Suomen teollistuminen

Sääty-yhteiskunnan murros ja kansalaisyhteiskunnan synty

- alamaisista kansalaisiksi - kansanliikkeiden synty ja vaikutus

Sortokaudet

- autonomian ja itsenäisyyden puolesta
- kansanvallan synty

Suomen itsenäistyminen

- itsenäistymisprosessi
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismien nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- uusi ulkopoliittikka

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 70-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus yhdentyvässä Euroopassa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen.
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseudun historiaan

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa, sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden

- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuriasteojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

4.15 Yhteiskuntaoppi (YH)

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu myönteisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin kuten sosiaaliseen vastuuntuntoon, ihmisoikeuksiin, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskunta-käsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, tuntiaktiivisuus ja henkilökohtaiset lisätyöt, esim. tutkielmat, esitelmät ja alustukset.

Aihekokonaisuudet

Yhteiskuntaopissa voidaan painottaa erityisesti seuraavia aihekokonaisuuksia:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla niin poliittiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen toimintaan ja kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Teknologia ja yhteiskunta

- Ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistämiseen
- osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen tuotantoelämään.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot

PAKOLLISET KURSSIT

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään. Se pohjautuu valtiooppiin, sosiaalipolitiikkaan ja sosiologiaan. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan sosiaalinen kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja kriittisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion haasteet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin käsitteisiin ja teorioihin
- oppii ymmärtämään kansantalouden perusteet
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee yrityksen ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja uusliberalismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen merkityksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä

- vallankäyttö ja vaikuttaminen EU:ssa
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

4.16 Psykologia (PS)

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaaliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankinta-keinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa. Niin ikään opiskelijan tulisi osoittaa kykyä arvioida tietoa kriittisesti, tehdä omia johtopäätöksiä ja tuoda ne perustellusti julki. Kurssiarvioinnin menetelmiä ovat esimerkiksi kirjalliset kokeet, esseet, oppimispäiväkirjat, projektityöt, tutkielmat ja esitelmät. Kurssit arvioidaan numeroin, paitsi koulukohtaiset kurssit (PS6 – PS8), mitkä arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen psyykinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit (havaitseminen, muisti, tarkkaavaisuus)
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikuttavan ihmisen toimintaan
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteorat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeiset käsitteet, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- mielenterveyden ongelmien hoidon eri muodot
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit

6. Psykologian tutkielma (PS6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologian tutkimusmenetelmiin ja tutkimuksen tekemisen periaatteisiin
- perehtyy häntä kiinnostavaan aiheeseen tekemällä tutkielman
- oppii löytämään psykologista tietoa eri lähteistä
- pystyy tuottamaan tieteellistyyppistä tekstiä ja esittämään omia arvioitaan ja pohdintojaan käsittelemästään aiheesta

Keskeiset sisällöt

- psykologisen tutkimuksen periaatteet
- psykologian tutkimusmenetelmät
- tutkielman kirjoittaminen

7. Sosiaalipsykologia (PS7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan ja ymmärrystään koskien minuutta, vuorovaikutusta, ryhmän toimintaa ja vuorovaikutuksen tutkimista
- tutustuu itseensä ja omiin vuorovaikutustaitoihinsa

Keskeiset sisällöt

- minuus
- vuorovaikutus
- ryhmän toiminta
- viestintä
- vuorovaikutuksen tutkiminen

8. Psykologian kertauskurssi (PS8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- palauttaa mieleensä lukion psykologian kurssien keskeisimmän sisällön
- valmistautuu ylioppilaskirjoitusten psykologian reaalikokeeseen

Keskeiset sisällöt

- psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus
- ihmisen psyykkinen kehitys
- ihmisen tiedonkäsittely
- motivaatio ja tunteet
- persoonallisuus ja mielenterveys

4.17 Musiikki (MU)

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälisestä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojansa musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan. Arvioinnin perustana voivat olla esim. kurssikoe, tuntiaktiivisuus ja henkilökohtainen osallistuminen musiikin tuottamiseen, musiikkiesitelmä, kirjoitelma tai konserttiraportti. Lukiodiplomikurssi (MU6) toteutetaan ja arvioidaan valtakunnallisia ohjeita noudattaen. Koulukohtaiset kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä, ellei opiskelija pyydä numeroarviointia.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Opiskelijalle muodostuu näkemys siitä, millaisissa töissä ja tehtävissä musiikin parissa voi toimia ja millaisia musiikin harrastusmahdollisuuksia on olemassa.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Hyvä ja melusaasteeton ääniympäristö on keskeinen tekijä ihmisen hyvinvoinnille. Vaikka musiikkia on helposti saatavilla, on hyvä välillä pohtia mitä ihmisen korvat ja psyyke kestävät.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Musiikissa tutustuminen omaan musiikkikulttuuriin ja sen historiaan sekä muihin musiikkikulttuureihin onnistuu luontevasti musiikkia kuunnellen ja itse toteuttaen.

Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian kehittyminen on edistänyt suuresti musiikin kulutusta ja saatavuutta ja nopeuttanut musiikillisten ilmiöiden leviämistä. Teknologia on myös auttanut selvittämään historian suuria musiikillisia arvoituksia. Live-esityksissäkin hyödynnetään useimmiten teknologiaa jossakin muodossa. Kun kuitenkin suuria taiteilijoita tullaan yhä kuulemaan pitkienkin matkojen takaa ja yhä useammat haluavat harrastaa musiikkia myös itse toteuttamalla, voidaan pohtia, onko ihmisen suhde musiikkiin lopultakaan kovin paljon muuttunut vuosituhansien aikana.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Lukion musiikinopiskelu antaa hyvät mahdollisuudet tutkia median ja musiikin monisäikeistä vuorovaikutussuhdetta. Musiikki on olennainen osa mediaa. Musiikkibisnes on riippuvainen medioista, mutta samalla, mutta toisaalta juuri sähköisten medioiden vuoksi artistien tekijänoikeudet vaarantuvat yhä useammin ja yhä helpommin. Musiikki osana mainontaa ja elokuvia on itsestäänselvyys, ja uudet artistit, yhtyeet ja levyt lanseerataan markkinoille lähes poikkeuksetta musiikkivideon avulla. Mediaa käytetään lukion musiikinopiskelussa myös välineenä etsittäessä tietoja, vertailtaessa ja tutkittaessa muihin aihekokonaisuuksiin liittyviä asioita.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitijana,

kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

Keskeiset sisällöt

- paikallisen ja alueellisen musiikkitoiminnan kartoittaminen
- musiikin peruselementtien kertaus: melodia, harmonia, rytmi, sointiväri ja muoto.
- ihmisäänen toimintaperiaatteet ja äänenkäytön perusharjoituksia
- yhteismusisoinnin edellyttämien perustietojen ja -taitojen kertausta
- eri musiikkityylejä ja -lajeja edustavaa ryhmän taitojen mukaista soitto- ja lauluohjelmistoa
- kuulonhuolto, turvallisen ääniympäristön merkitys
- juhlamusiikki

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnemusiikkia.

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan eurooppalaisen ja suomalaisen taidemusiikin kehitysvaiheisiin ja tyyliuuntiin
- tutustutaan Suomessa esiintyviin musiikkikulttuureihin
- tutustutaan suomalaiseen populaarimusiikkiin

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvästi joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedon-hankintataitojaan.

Keskeiset sisällöt

- Luodaan yleiskatsaus eri musiikkikulttuureihin
- Syvälinen perehtyminen joihinkin vieraisiin musiikkikulttuureihin perehtyminen opiskelijoiden oman kiinnostuksen pohjalta

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

Keskeiset sisällöt

- Oopperan kehitysvaiheet
- Elokuva- ja näyttämömusiikki, balettimusiikki
- Musiikkivideot
- Musiikki ja mainonta
- Median vaikutus musiikkiin

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

6. Musiikin lukiodiplomi (MU 6)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Musiikkiin erityisesti suuntautuneille opiskelijoille. Tarkoituksena on kerätä valtakunnallisten ohjeiden mukainen näyttekansio lukioaikana suoritetuista musiikkiopinnoista ja viimeistellään projektityö.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

7. Lukion kuoro (MU 7 ja MU8)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssi on suunnattu laulamisesta kiinnostuneille opiskelijoille. Tavoitteena on valmistaa kuoro ohjelmistoa koulun juhliin ja mahdollisesti koulun ulkopuolisiin tilaisuuksiin. Kuoroon voi osallistua koko lukioajan. Harjoitukset ovat hajautetusti 1-2 viikkotuntia koko lukuvuoden ajan koulupäivän jälkeen.

Musiikin soveltaviksi kursseiksi voidaan katsoa myös musiikkiopistotasoiset lukioaikana suoritettavat opinnot ja tutkinnot. Kurssisuoritusmerkinnät ja arvosanat määräytyvät SMOL:n suositusten mukaisesti rehtorin erillisellä päätöksellä.

4.18 Kuvataide (KU)

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Kuvataiteen kurssien lisäksi opiskelijan on mahdollista suorittaa kuvataiteen ja äidinkielen yhteistyönä toteutettava mediakurssi (kts. 5.2.2)

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnessa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Suoritusjärjestys

Ensimmäinen kurssi, KU1 Minä, kuva ja kulttuuri, suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä. Kuvaviestinnän ja –tekniikan kurssille osallistuville suositellaan KU3 –kurssin suorittamista ennen KU6 kurssin alkua.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoja omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus. Lukiodiplomikurssi (KU6) toteutetaan ja arvioidaan valtakunnallisia ohjeita noudattaen. Koulukohtainen syventävä kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä, ellei opiskelija pyydä numeroarvostelua.

Oppilas arvioi jatkuvasti itse omaa työskentelyä, oppimisprosessia, tavoitteita ja lopputuloista kehittämällä näin itsereflektointiaan.

Kurssit arvioidaan numeroin. Arvostelussa huomioidaan harjoitustyöt ja oppilaan oma sitoutuminen tavoitteelliseen työskentelyyn. Itsearviointilla on keskeinen osa arvostelua.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Lukion kuvataiteen opiskelijat tutustuvat ajankohtaiseen taiteen kenttään ja erilaisiin visuaalisiin ammatteihin. vieraillessaan Eettisten ja esteettisten arvovalintojen pohdinta sekä visuaalisten merkkien vaikutusten oivaltaminen ovat keskeisiä kuvataideopetuksen tavoitteita.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Taide kasvattaa opiskelijaa psyykkisesti ja sosiaalisesti tasapainoiseksi aikuiseksi. Taidekasvatus sallii tunteiden tunnistamisen ja käsittelyn. Se tuo elämäniloa, edistää mielenterveyttä ja auttaa jaksamisessa.

Kestävä kehitys

Ympäristökasvatus on yksi kuvataiteen osa-alue. Kuvataide opettaa havainnoimaan ja tutkimaan eri ympäristöjä, lisäksi opitaan ymmärtämään syitä ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Muotoilu ja arkkitehtuurin tuntemus opettaa arvottamaan ympäristön historiallisia kerrostumia. Kuvataiteen opetuksessa painotetaan vastuuta ympäristöstä ja ohjataan opiskelijaa omilla valinnoillaan kestävään elämäntapaan.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Taide kulttuurin tulkkina on keskeinen lukion kuvataideopetuksen sisältö kaikissa pakollisissa ja syventävissä kursseissa. Lukion kuvataide opettaa ympäristö- ja mediakasvatuksen puitteissa jäsentämään myös kaupallistunutta ja medioitunutta kulttuuri-identiteettiämme.

Teknologia ja yhteiskunta

Kuvataideopetuksessa kannustetaan ennakkoluulottomiin luoviin ratkaisuihin, jotka ovat innovatiivisuuden perusta. Teknologista kehitystä ei tapahdu ilman olemassa olevien mallien kyseenalaistamista.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Kokemuksemme todellisuudesta on nykyisin usein visuaalisen median välittämää. Lukion kuvataide opettaa tulkitsemaan, tuottamaan ja analysoimaan median visuaalisia viestejä.

Yleissivistävän koulutuksen strategisten päämäärien toteutuminen lukion kuvataiteen opetussuunnitelmassa

Persoonallisen itseilmaisun syventäminen, visuaalisen maailman ymmärrys, tulkinta ja arvottaminen sekä luovan ongelmanratkaisun soveltaminen ovat keskeisiä kuvataideopetuksen tavoitteita. Niillä syvennetään opiskelijan omakohtaista suhdetta taiteeseen ja kulttuuriin sekä tuetaan henkilökohtaista kasvua aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi kansalaiseksi.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Pakollinen kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.
- oppii käyttämään paikkakunnan tarjoamia tiedonhankinta- ja kulttuuripalveluja.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkinta: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisista ja sanallisista keinoista, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen
- tehdään mahdollisuuksien mukaan vierailu lähialueen kuvataidekohteeseen

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Pakollinen kurssi kuvataiteen valinneille

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan lähialueiden rakentamiseen

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävän kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut
- vierailu mahdollisuuksien mukaan muotoilu- tai kulttuurihistoriallisessa museossa tai näyttelyssä.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita ei viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan paikallisiin mediatahoihin

Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Syventävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.
- harjaantuu näkemään visuaalisia merkityksiä persoonallisessa kuvailmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali
- luova itseilmaisu.

5. Nykyaikaisen taiteen työpaja (KU5)

Syventävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykytaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykytaide on: nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykytaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita
- tutustuminen mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisiin paikallisiin tapahtumiin ja näyttelyihin ja kuvataidealan jatko-opiskelu mahdollisuuksiin.

6. Lukiodiplomi

Syventävä kurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lukiodiplomin voivat suorittaa kuvataiteesta erityisesti kiinnostuneet opiskelijat. Kurssi toteutetaan mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisia ohjeita noudattaen (kts. kohta 6.7).

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

7. Kuvaviestintä ja – teknologia (KU7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää ja syventää tietojaan ja taitojaan kuvaviestinnässä
- kehittää taitojaan kuvateknologiassa
- oppii soveltamaan kuvateknologisia taitojaan omassa ilmaisussaan
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessiomaiseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

- kuvateknologia: digitaalinen kuva graafisessa suunnittelussa, valokuvauksessa ja elokuva/videokuvauksessa
- oman produktin toteuttaminen yksin tai pienryhmässä
- mahdollisuuksien mukaan tuotteet voivat olla muihin oppiaineisiin tai koulun muuhun toimintaan liittyviä ajankohtaisia tehtävänantoja (esim. abivideo tai esitteen visuaalinen ilme ja taitto)

4.19 Liikunta (LI)

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenaajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnanopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojaan eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnon-arvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit sekä koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan numeroilla. Koulukohtaiset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Lukiodiplomikurssi (LI6) toteutetaan ja arvioidaan valtakunnallisia ohjeita noudattaen. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit lasketaan oppimäärän aritmeettiseen keskiarvoon. Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit voivat korottaa päästötodistukseen tulevaa aritmeettisen keskiarvon mukaista arvosanaa.

Oppilaalla on oikeus valita päästötodistukseen liikunnan oppimäärän arvioinniksi keskiarvon sijaan merkintä suoritettu.

Itsenäinen suoritus

Liikunnan pakollisia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Suoritusjärjestys: Pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävien kurssien suoritusjärjestys on vapaa, mutta kursseille osallistuminen edellyttää pakollisten kurssien hyväksytyä suoritusta. Liikunnan 7. kurssi suoritetaan 3. opiskeluvuotena.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Liikuntatilanteissa joutuu tekemään nopeita ratkaisuja ja ottamaan vastuuta omasta panoksestaan. Aktiivisen osallistumisen hyöty ilmenee esim. joukkuepeleissä oman joukkueen suorituksen paranemisena. Liikunnassa kannustetaan oppilaita tekemään ”toita”, yrittämään parastaan sekä ottamaan vastuuta.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Liikuntatilanteissa koetaan epäonnistumisia ja onnistumisia sekä päästään ilmaisemaan itseään. opitaan noudattamaan pelisääntöjä, kannustamaan ja tekemään työtä yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseksi. Fyysisen rasituksen kautta voidaan kokea hyvänolon tunteita. Liikunnan terveydellisen merkityksen korostamisella pyritään herättämään opiskelijat pohtimaan omaa hyvinvointiaan sekä oivaltamaan liikunnan vaikutus siihen. Liikuntatilanteissa on jo vammojen minimoimiseksi käytävä läpi monipuolisesti erilaisia turvallisuuteen liittyviä seikkoja sekä ohjattava opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja vaaratilanteita ennakoiden. Hätätilanteissa käyttäytymistä opetetaan vesipelastuksen osalta.

Kestävä kehitys

Maastoliikuntatunneilla opitaan nauttimaan luonnosta ja pohtimaan luonnon merkitystä. Korostetaan ympäristöystävällistä liikuntaa ja pohditaan hyötyliikunnan merkitystä niin terveyden kuin kestävän kehityksenkin kannalta.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Liikuntakursseilla tutustutaan sekä omaan kulttuuriin kuuluviin että vieraiden kulttuurien peleihin ja tansseihin ja päästään vertailemaan perinteisiä ja uusia lajeja. Vanhojentanssikurssilla välitetään lukion omaa juhlaperinnettä sekä vahvistetaan mehenkeä.

Teknologia ja yhteiskunta

Mahdollisuuksien mukaan käytetään liikuntaan liittyvää teknologiaa apuna, esim. sykemittaria.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijalähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

Liikuntakursseilla ryhmäkoot pyritään muodostamaan sellaisiksi, että opetussuunnitelman mukaiset keskeiset sisällöt voivat toteutua. Liikuntakursseilla hyödynnetään monipuolisesti Nastolan kunnan liikuntapaikkoja ja mahdollisuuksia. Uusiin lajeihin tutustuessa sekä syventävillä ja soveltavilla kursseilla hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan lähikuntien ja urheiluopistojen palveluja.

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittuja liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnan harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnan harjoittelu, oman fyysisen kunnan mittaaminen ja arviointi
- lihaskunto-, huolto ja rentous
- sisä- ja ulkopalloilu
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyä sosiaalisessa kanssakäymisessä

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentous
- sisä- ja ulkopalloilu
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

Pakollisilla kursseilla ohjelma laaditaan niin, että keskeiset sisällöt ja tavoitteet toteutuvat huomioiden kuitenkin olosuhteiden ja vuodenaikojen aiheuttamat rajoitteet.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssien tavoitteena on opiskelijälähtöisyyden korostaminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssien sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä kurssien alussa pidettävällä suunnittelupalaverilla.

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvirettä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit, esitys ja tilaisuuden järjestäminen tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

6. Lukiodiplomi (LI6)

Liikunnan lukiodiplomin suoritus tapahtuu joko omana kurssinaan tai opiskelun ohessa lukujärjestyksen ulkopuolella.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

Koulukohtaisten soveltavien kurssien tavoitteena on opiskelijan valmiuksien lisääminen ja syventäminen omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen, yhteistoiminnallisten ja virkistävien, kuntoa kohottavien sekä uusien ja erilaisten liikuntakokemusten avulla.

7. Aerobic (LI7)

Kurssilla tutustutaan aerobicin ja tanssin eri muotoihin ja perusaskeliin. Yhdessä suunnitellaan monipuolinen ja mielekäs kokonaisuus seuraavasta lajivalikoimasta: low, high ja compo aerobic/step-, disco- ja samba-aerobic/ circuit training ja stretching/ jazz ja moderni tanssi/ hip hop, funky, street ja show-tanssi/ line dance, rock, lava- ja kansantanssit/ latinalais-amerikkalaiset ja afrikkalaiset (afro) tanssit.

8. Liikunnan harrastekurssi(LI8)

Kurssin tavoitteena liikuntaharrastuksen syventäminen sekä uusien liikuntaelämysten kokeminen. Sisältö suunnitellaan yhdessä. Kurssilla tutustutaan mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin ja paikkoihin, hyödyntäen lähialueen tarjoamia mahdollisuuksia. Kurssilla on mahdollista toteuttaa myös omaa liikuntaohjelmaa itsenäisesti.

9. Liikuntaretki (LI9)

Yhteistoimintaa ja elämysliikuntaa. Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä liikuntaretki esim. melonta, leirikoulu urheiluopistolla ym. Retkestä syntyy jonkin verran kustannuksia, joista opiskelija vastaa itse. Toteutus on varsinaisen kouluajan ulkopuolella esim. viikonloppuna.

4.20 Terveystieto (TE)

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietämisen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveystietämisen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystietämiseen liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveystietoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö - ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Lukion terveystiedon pakollinen kurssi suoritetaan ennen valtakunnallisia tai koulukohtaisia syventäviä ja soveltavia kursseja. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit sekä koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan numeroilla. Koulukohtaiset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit lasketaan oppimäärän aritmeettiseen keskiarvoon. Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit voivat korottaa päästötodistukseen tulevaa aritmeettisen keskiarvon mukaista arvosanaa. Jos opiskelija opiskelee terveystietoa vain yhden kurssin hänellä on oikeus valita päästötodistukseen oppimäärän arvosanaksi merkintä ”suoritettu”.

Itsenäinen suorittaminen:

Terveystiedon pakollista kurssia suoritettaessa suositellaan osallistumista opetukseen. Kurssin itsenäinen suorittaminen edellyttää kurssikokeeseen osallistumista sekä lisätehtävien tekemistä. Terveystiedon valtakunnallisia syventäviä kursseja ei suositella itsenäisesti suoritettaviksi.

Suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus edellyttää yhteiskunnan jäseniltä mm kykyä ottaa kantaa itseä koskeviin asioihin, kykyä perustella ja puolustaa omia näkökantojaan. Lukion terveys-tiedon työskentelymenetelminä korostuvat erityisesti keskustelu- ja argumentointitaitoja harjoittavat opetusmenetelmät. Eettinen pohdinta ja yhteiskunnan terveydenhoito-rakenteiden arvioiminen auttavat opiskelijaa ymmärtämään terveydenhuollon rakenteita ja opiskelijan omia velvollisuuksia ja oikeuksia terveydenhuollon kentässä.

Aktiiviseen kansalaisuuteen kuuluu myös itsestä ja muista huolehtiminen. Kurssien sisällä painotetaan opiskelijan omien valintojen merkitystä oman terveydentilan rakentumisen peruspilarina. Terveystiedon kurssien keskeisiin sisältöihin kuuluu toisaalta myös terveydenhuollon alueella toimivien yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen toimintaan perehtyminen. Opiskelijalle esitellään näin väylä itse osallistua ja vaikuttaa terveyden-huollon kentässä.

Hyvinvointi ja turvallisuus

"Hyvinvointi ja turvallisuus" - aihekokonaisuus on itsessään lukion terveystiedon keskeinen sisältöalue.

Kestävä kehitys

Ihmisen ja ympäristön terveys edellyttää kestäväen kehityksen huomioimista kaikessa arkikäyttäytymisessä. Terveystiedossa tutkitaan ihmisen käyttäytymisen vaikutuksia sekä omaan lähiympäristöön että koko maapallon tilaan. Erityisesti pohditaan päihteiden käytön yhteiskunnallisia ja globaalisia vaikutuksia. Ravitsemukseen ja terveystilikaan liittyvissä osiossa opiskelija arvioi kestäväen kehityksen periaatteiden toteutumista omassa arkikäyttäytymisessään.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Kulttuuri-identiteetti voi muodostua vain tuntemalla sekä omaa että muiden kulttuureja. Lukion terveystiedossa pohditaan suomalaisten terveydentilaan vaikuttavia suomalaisille ominaisia kulttuurisia tekijöitä. Laajempaa perspektiiviä opiskelijat saavat tutustumalla kulttuurisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat terveyserojen syntyyn eri valtioiden ja maanosien välillä.

Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian nopea kehitys on vaikuttanut yhteiskunnassamme monin eri tavoin. Lukion terveystiedossa pohditaan teknologian erityisesti terveyteen kohdistuvia seurannaisvaikutuksia.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Terveys ja terveydenhuolto on keskeisessä asemassa sekä valtakunnallisessa päätöksenteossa että erilaisissa medioissa. Mediassa terveyden nimissä tehtävässä markkinoinnissa kaikki on mahdollista. Erityisesti terveyttä koskevissa asioissa nuori tarvitsee hyvää medianlukutaitoa. Lukion terveystiedon kaikissa kursseissa keskeisenä sisältönä on terveystiedon kriittinen ja aktiivinen seuraaminen ja tulkinta.

Yleissivistävän koulutuksen strategisten päämäärien toteutuminen lukion terveystiedon opetussuunnitelmassa

Terveystiedon oppisisältö tukee opiskelijan kasvua tasapainoiseksi kansalaiseksi. Oppiaineessa opiskelija arvioi terveystietämistään vaikutusta sekä omaan lähiympäristöönsä, yhteiskuntaan että maailmanlaajuisen ympäristöön. Opiskelija pohtii erityisesti kestävä kehityksen periaatteiden toteutumista omassa terveystietämistään. Terveystiedon kursseilla turvallisen, luovuutta ja sosiaalisia taitoja kehittävä oppimisympäristön hyödyntäminen ja oppilaslähtöisten toiminnallisten opetusmenetelmien käyttö edistävät yhteisöllisyyttä.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Terveystietämisen perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveystietämisen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveystietämistä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystietämiseen ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystietämisen näkökulmasta
- tuntee keskeiset terveystietämisen ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystietämisen, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveystietäminen
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveystietämisen maailmassa, terveystietämisen vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietämisen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveystietämistä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveystietämisen ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystietämisyssä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Nuoret, terveystietäminen, ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystietämisen ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveystietämisen ongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveystietämisen ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu - ja argumentaatiotaitoja kehittävä työmuoto.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveystoiminta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan että globaalista näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveystyöskäytännön ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

4.21 Opintojen ohjaus (OP)

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksen-tekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmä-ohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekäästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa tulee ohjata hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehdoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- oppilaitoksen käytänteet
- kurssivalinnat ja opintojen suunnittelu
- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen
- työelämätietous

SYVENTÄVÄ KURSSI

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskelunvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan.

Kurssin tarkoituksena on perehdyttää opiskelija eri ammatteihin ja jatko-opiskelumahdollisuuksiin. Myös alueellisen työ- ja elinkeinoelämän kysymykset ovat tarkastelun kohteena. Tarkemmin kurssin sisällön painotukset määräytyvät kunkin opiskelijaryhmän henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Kurssin aikana tehdään ryhmitöitä, tutustutaan eri oppilaitoksiin ja henkilökohtaisen ohjauksen kautta pyritään löytämään opiskelijalle mahdolliset etenemistäyhtymät.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus
- jatko-opintomahdollisuudet
- työelämä
- ammatti- ja urasuunnittelu
- alueellinen elinkeinoelämä

5. MUUT KOULUKOHTAISET VALINNAISET KURSSIT

5.1 Tekniikkakurssit

Tietotekniikka (AT)

Tietotekniikalla on lukiossa kaksijakoinen rooli. Toisaalta se toimii opiskelun, tiedon hankkimisen ja sen muokkaamisen välineenä muissa oppiaineissa. Toisaalta se on itsenäinen oppiaine harrastuneille opiskelijoille. Opetuksen tulee palvella molempia.

Tietotekniikan käyttötaidon pitäisi kuulua jokaisen lukiolaisen yleissivistykseen. Sen tehokas käyttö edellyttää muiden aineiden opiskelua tukevia tutkielmien tai projektitöiden tekemiseen liittyviä kurseja. Hyvät tietotekniset valmiudet edesauttavat myös lukion aihekokonaisuuksien toteutumista eri oppiaineissa.

Tietotekniikasta kiinnostuneilla on mahdollisuus tutustua myös ohjelmoinnin perusteisiin ohjelmointikursseilla. Tämän lisäksi tietojenkäsittelyn mahdollisuudet kuvan ja äänen käsittelyssä ja niiden yhdistelyssä tarjoavat näistä aiheista kiinnostuneille uusia mahdollisuuksia. Sähköiseen viestintään ja Internet-sivujen rakentamiseen ja ylläpitoon on myös oma kurssinsa.

Suoritusjärjestys on kaikilla kursseilla vapaa.

Arviointi

Tietotekniikan kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Ensimmäinen ja toinen kurssi voidaan arvioida myös numeroarvostelulla oppilaan niin halutessa. Opiskelijan on pyydettävä numeroarviointia kurssin alussa.

Soveltavat kurssit

1. Työpajakurssi (AT1)

Tavoitteet

Opiskelija saa valmiuksia tietotekniikan hyödyntämiseen lukion eri oppiaineiden opinnoissa, tutustuu projektityöskentelyn periaatteisiin ja tottuu oma-aloitteiseen työskentelyyn ja tiedonhankintaan.

Keskeiset sisällöt

Työvälineohjelmat, monitoimiohjelmat, tiedonhankinta, projektityö.

2. Ohjelmointi (AT2)

Tavoitteet

Opiskelija oppii ymmärtämään tietokoneen toimintaa, ohjelman merkityksen, perehtyy täsmälliseen ja kurinalaiseen ohjelmointitekniikkaan.

Keskeiset sisällöt

Ohjelmointiympäristöön tutustuminen, ohjelman yleinen rakenne, kontrollirakenteet, modulaarinen ohjelmointi, tietorakenteet, tietokonegrafiikkaa, tiedostojen käsittely, harjoitus- tai projektityö. Ohjelmointikielenä on Visual Basic

3. Multimediakurssi (AT3)

Tavoitteet

Opiskelija oppii rakentamaan multimediaesityksen hypertekstin, kuvan, äänen, liikkuvan kuvan ja videon avulla.

Keskeiset sisällöt

Tutustuminen MultiMaker-ympäristöön ja ohjelmointiin. Oman multimediasovelluksen tekeminen. Mahdolliset sovellukset voidaan valita muiden lukion oppiaineiden alueelta.

4. Sähköinen viestintä (AT4)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu sähköisen viestinnän erilaisiin mahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Internetin käyttö, kotisivun teko ja sen päivitys, sähköposti, ja mahdollisesti internetpalvelimen ylläpito.

Liikennekasvatus (LIK)

Arviointi

Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

Soveltava kurssi

1. Liikennekasvatus (LIK)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ja sisäistää liikenteeseen ja erityisesti liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat sekä hallitsee autokoulun ajokorttiin liittyvän teoriaosan.

Keskeiset sisällöt

- Autokoulun teoriaosa
- Auto ja siihen liittyvät asiat
- auton ostaminen ja myyminen
- auton rakenne
- auton huolto
- taloudellinen ajo
- ajoturvallisuus
- ennakoiva ajo
- ensiapu

Autokoulun teoriaosa on voimassa 6 kk alkamispäivästä ajokorttia ajatellen.

Tekninen matematiikka (TMB)

Suoritusjärjestys

Suoritetaan matematiikan 4. kurssin jälkeen.

Arviointi

Teknisen matematiikan kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin voi suorittaa myös itsenäisesti.

Aihekokonaisuudet

Teknisen matematiikan kurssilla painottuu aihekokonaisuuksista erityisesti teknologia ja yhteiskuntaa.

1. Tekninen matematiikka, lyhyt (TMB)

Soveltava kurssi

Tavoitteet

Oppia käsittelemään matemaattisia malleja tekniikkaan liittyvissä käytännön tehtävissä.

Keskeiset sisällöt

Prosenttilaskentaa, Ongelmanratkaisu, Kolmiulotteiset kappaleet. Tiheyteen, lujuteen ja liikkeen laskemiseen liittyviä ongelmia. Tekniikkaan liittyviä ääriarvosovellutuksia.

Pitkän matematiikan valinneilla teknisen matematiikan asioita käsitellään pitkän matematiikan syventävillä kursseilla.

5.1.4 Materiaalioppi (MO)

Suoritusjärjestys

Materiaaliopin kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Arviointi

Kurssit arvostellaan opiskelijan pyytäessä numeroarvostelulla, muutoin suoritusmerkinnällä.

Aihekokonaisuudet

Materiaaliopin kurssilla painottuvat seuraavat aihekokonaisuudet: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, teknologia ja yhteiskunta sekä kestävä kehitys.

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Teollisuusmateriaalit (MO1)

Tavoitteet

- Opiskelija tietää materiaaliintoimintojen merkityksen yrityksen kannattavuudelle
- tuntee tavallisimmat teollisuudessa käytettävät materiaalit pääpiirteittäin

Keskeiset sisällöt

- materiaalihallinto , ostot ja varastointi
- puu raaka-aineena, rakenne ja käyttö
- paperi, rakenne ja valmistus
- tärkeimmät metallit ja niiden käyttö
- aineen koestus ja tutkiminen
- metalliyhdisteet ja niiden käyttö

2. Elinympäristön materiaalit (MO2)

Tavoitteet

- opiskelija tuntee jokapäiväisessä elämässä käytettäviä materiaaleja ja niiden ominaisuuksia

Keskeiset sisällöt

- Lasin ominaisuudet käyttö ja valmistus
- Lasityö
- Keramiikka , materiaalit valmistus ja käyttö
- Savityö ja sen lasitus
- Tavallisimmat tekstiilit, niiden ominaisuudet, hoito ja koestus
- Väriaineet, kasvivärjäys, maalaus
- Kosmeettiset aineet
- Pesuaineet

5.1.5 Muovien maailma (MK)

Suoritusjärjestys

Ensimmäisen kurssi suoritetaan ensimmäisenä. Toisen kurssin suorittamisen edellytyksenä on 1. kurssin hyväksytyt suorittaminen ja kolmas kurssi edellyttää Muovien 1. ja 2. kurssin sekä tekninen piirustuksen ja tietokoneavusteisen suunnittelun kurssien suorittamista.

Arviointi

Ensimmäisellä ja toisella kurssilla suoritusmerkintä tai pyydettäessä numeroarvostelu. Toisen kurssin arvioinnissa painotetaan itsenäistä työskentelykykyä ja raportointia. Kolmas kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Aihekokonaisuudet

Kursseilla painottuvat seuraavat aihekokonaisuudet: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, teknologia ja yhteiskunta sekä kestävä kehitys.

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Muovien perusteet (MK1)

Tavoitteet

- tutustuttaa opiskelija muovien historiaan, nykypäivään ja kehitysnäkymiin

Keskeiset sisällöt

- muovi yleisesti: luonne, ominaisuudet ja käyttäytyminen
- polymeerien rakenne

- muovien koestaminen
- tärkeimpien muovien valmistus
- muovien tunnistus
- jätteet ja ympäristökysymykset

2. Muovit ja teknologia (MK2)

Tavoitteet

- täydentää muoveista opittuja käsitteitä ja laajentaa muovien tuntemusta koskemaan myös erikoismuoveja ja niiden sovellutuksia
- oppia laadunvalvontamenetelmiä ja vertailla kokeellisesti erilaisten muovilaatujen ominaisuuksia

Keskeiset sisällöt

- valtamuovien ominaisuudet ja käyttö
- tärkeimmät tekniset muovit
- elastomeerit
- silikonit
- muovikomposiitit

3. Muovien mahdollisuudet (MK3)

Tavoitteet

- Opiskelija ymmärtää muovien mahdolliset ja rajoitukset kuten lujuus, lämpötila, kemiallinen kestävyys ja ympäristövaikutukset.

Keskeiset sisällöt

- muovien mekaaniset ja kemialliset ominaisuudet
- muovituotteiden valmistustavat
- muovien muotoilun perusteet
- muovien elinkaari
- kestromuovituotteen materiaalin, valmistusmenetelmän ja mitoituksen suunnittelu
- lujitemuovituotteen suunnittelu ja valmistus

5.1.6 Rakenna itsellesi PC-tietokone (RIPC)

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SOVELTAVA KURSSI

1. Rakenna itsellesi PC –tietokone (RIPC)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Nykyaikaisen PC-tietokoneen perusrakenteen tuntemus ja asennus toimivaksi kokonaisuudeksi. Kurssin tarkoituksena on PC-koneen rakentaminen omaan käyttöön. Kurssi sisältää kokoonpanon suunnittelun, osien ja tarvikkeiden tilauksen, kokoonpanon, käyttöjärjestelmän, ajurien ja ohjelmistojen asennuksen ja testauksen. Valmiin laitteen voi lunastaa

itselleen tarvikkeiden hinnalla (alkaen n. 600€ laitteistosta riippuen). Laitekokoontaminen laaditaan opiskelijan toivomuksien mukaisesti. Laitteen hinta on 10% - 30% kaupan laitteita edullisempi. Laitteilla on 3 vuoden takuu.

5.1.7 Sähkön sovelluksia (SSO)

Suoritusjärjestys

Toinen ja kolmas kurssi edellyttävät 1. kurssin hyväksytyä suorittamista. Neljäs kurssi edellyttää 3. kurssin ja viides kurssi 2. tai 3. kurssin suorittamista. Ohjelmoinnin kurssin suorittaminen on suotavaa ennen 5. kurssia.

Arviointi

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä, ellei opiskelija pyydä numeroarviointia. Numeroarviointipyyntö tulee esittää kurssin opettajalle heti kurssin alkaessa.

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Sähköopin perusteet (SSO1)

Tavoitteet

Opiskelija asennoituu sähköisiin ilmiöihin myönteisesti. Opiskelija on perillä perussähköturvallisuudesta ja osaa toimia oikein hätätilanteessa. Tietää mitä sähkötöitä jokainen saa tehdä ja osaa tehdä niitä. Opiskelija pystyy suorittamaan oikein ja turvallisesti tasavirtapiirin mittauksia ja päättelemään niiden perusteella sähkötekniikan perusilmiöiden lainalaisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- sähkön turvallinen käyttö
- toiminta hätätilanteessa ja ensiapu
- sähköjärjestelmät ja suojausluokat
- sallitut käyttötoimenpiteet ja sähkötyöt
- palontorjunta
- tee se itse sähkötyöt ja sähkölaitteiden huolto
- virtapiirin peruskäsitteet ja Ohmin laki
- yleismittarin tutkiminen
- vastuskytkennät ja Kirchoffin lait

2. Sähköisiä mittauksia (SSO2)

Tavoitteet

Laajentaa sähköopin aluetta vaihtosähkötekniikan osa-alueella. Oppilas osaa vaihto-sähkön peruskäsitteet ja niiden mittaamisen ja lainalaisuudet. Osaa rakentaa ja mitata vaihtosähköpiirejä ja ymmärtää niiden taajuusominaisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- vaihtosähkön perussuureet
 - oskilloskoopin käyttö
 - vaihtosähköpiirit
 - resonanssi- ja niiden sovellukset
 - vaihtosähköteho ja –energia
- Mittaukset toteutetaan tutkimalla kaiuttimen jakosuodinta.

3. Elektroniikan perusteet (SSO3)

Tavoitteet

Laajentaa sähkötekniisten ilmiöiden tarkastelua elektroniikan osa-alueella. Antaa valmiuksia rakentaa elektronisia laitteita ja ymmärtämään niiden toimintaa. Syventää mittaus-tekniikan taitoja.

Keskeiset sisällöt

- Virran kulku puolijohteissa.
- Peruskomponenttien ominaisuudet, peruskytkenät ja käyttösovellutuksia,
- Testi- ja mittalaitteiden käyttö.
- Analogia- ja digitaalitekniikan erot.

Kurssin aikana kootaan ja testataan elektroniikan rakennussarja.

4. Elektroniikan soveltaminen (SSO4)

Tavoitteet

Laajentaa elektroniikan osaamistaitoja, Syventää virtapiirien toteuttamistaitoja.

Keskeiset sisällöt

Omavalintaisen elektroniikkalaitteen valmistus sisältäen piirilevyn suunnittelun ja valmistuksen sekä kokoamisen ja testauksen.

5. Elektroniikka ja ohjelmointi (SSO5)

Tavoitteet

Laajentaa elektroniikan osaamistaitoja ja perehdyttää ohjelmoitavan mikrocontrollerin käytön ja ohjelmoinnin perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

Tehdään microcontroller-ohjattu elektroniikkalaite (esim. valo-ohjain, varashälytin, tms), ohjelmoidaan ja testataan sen toiminta.

5.1.8 Tekninen piirustus ja tietokoneavusteinen suunnittelu (TP)

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettaviksi numerojärjestyksessä.

Arviointi

Kurssit arvioidaan numeroin. Arvioinnissa huomioidaan tunneilla tehtävät harjoitustyöt ja loppukoe. Tunneilla voidaan antaa myös tehtävien ja harjoitustöiden yhteispalautteita.

1. Tekninen piirustus ja AUTOCAD alkeet (TP1)

SOVELTAVAT KURSSIT

Tavoitteet

Oppilas hallitsee teknisen piirustuksen perusteet ja AUTOCAD alkeet; hän pystyy sekä piirtämään että lukemaan yksinkertaisia teknisiä piirustuksia.

Keskeiset sisällöt

- teknisten piirustusten viivalajit ja mittakaavat, työskentelytavat, piir.arket ja mitat
- kuvainnot, niiden sovellukset toteutetaan AUTOCAD harjoitustyönä
- perspektiivin käyttö ja sen sovellusalueet
- aksonometriset kuvaustavat ja niiden sovellusalueet

2. Teollinen muotoilu (TP2)

Tavoitteet

- Oppilas tuntee suomalaisen teollisen muotoilun historiaa.
- Oppilas tuntee teollisen muotoilun tavoitteet, suunnittelun ja merkityksen.

Keskeiset sisällöt

- suomalaisen taideteollisuuden ja teollisen muotoilun historiaa
- suunnitteluprosessin kulku
- teollisen muotoilijan työnkuva

3. Teknisen piirustuksen ja teollisen muotoilun jatkokurssi (TP3)

Tavoitteet

Kurssi syventää oppilaan teknisen piirustuksen ja teollisen muotoilun taitoja. Kurssilla pyritään antamaan myös valmiuksia alan jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

- materiaalikokeiluja
- tietokoneen hyödyntämistä mahdollisuuksien mukaan
- vierailukäynnit
- omakohtainen suunnitteluprosessi: luonnos - mallipiirustus - valmis koekappale

5.1.9 Ympäristökemia (YKE)

Suoritusjärjestys:KE1 ja BI1 oltava suoritettu.

Kurssille osallistuminen edellyttää kemian ja biologian ensimmäisten kurssien suorittamista.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Aihekokonaisuudet

Teknologia ja yhteiskunta

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelijaa niihin teknologioihin, joilla voidaan seurata ympäristön tilaa ja korjata mahdolliset ympäristössä esiintyvät ongelmat.

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys liittyy oleellisesti ympäristön tilan arviointiin nyt ja tulevaisuudessa. Ympäristö tulee säilyä nykyisille ja tuleville sukupolville sellaisena, että hyvän elämän mahdollisuudet säilyvät.

SOVELTAVA KURSSI

1. Ympäristökemia (YKE)

Tavoitteet

- syventää oppilaan tietoa paikallisista ympäristöekologisista ilmiöistä ja kehittää kykyä arvioida ympäristön saastumisen syitä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- teollisuus ja liikenne muuttaa ympäristöä
- maaperätutkimukset
- lähiympäristön järvien veden ja ilman laadun seuranta
- kulutushyödykkeiden elinkaarianalyysi
- jätteiden käsittely

5.2 Muut soveltavat kurssit

5.2.1 Johdatus yrittäjätoimintaan (JYT)

Suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Arviointi

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointiin vaikuttavat lähiosaaminen, aktiivinen osallistuminen, tunneilla tehtävät harjoitukset, itsenäisesti tehdyt harjoitukset, osallistuminen yritysvierailuihin ja vierailevien luennoijien opetukseen. Toisella kurssilla huomioidaan myös materiaalikoe sekä yritysvierailuista laaditut raportit.

Soveltavat kurssit

1. Johdatus yrittäjätoimintaan (JYT1)

Tavoitteet

Opiskelija perehtyy yrittäjyyteen elämänstrategiana sekä vaihtoehtona palkkatyölle ja mahdollisuutena itsensä työllistämiseen. Näkökulma tulee olemaan PK-yrityksen näkökulma.

Keskeiset sisällöt

Yrityksen perustamisvaihe

- yritysmuodot
- perustamistoimet
- liikeidea
- rahoituksen suunnittelu ja järjestäminen
- tulosennusteet
- vakuutukset

Normaaliajan toiminta

- esimerkkiyritysten toimintaa ”leikkirahalla”

1. Johdatus yrittäjätoimintaan (JYT2)

Tavoitteet

opiskelija syventää yritystoiminnan tuntemustaan tutustumalla yrityksen keskeisimpiin toimintoihin ja muodostaa kokonaiskuvan yritystoiminnasta. Lisäksi opiskelija tutustuu yritysten välisiin keskeisimpiin kanssakäymisen muotoihin.

Keskeiset sisällöt

- Logistiikka (ostotoiminta, varastointi ja kuljetus)
- Tuotanto
- Markkinointi (markkinoinnin kilpailukeinot)
- Taloushallinto (kirjanpidon perusteet)
- Henkilöstöasiat

5.2.2 Ilmaisutaito (IT)

Ilmaisutaitoa opiskellaan, jotta löydettäisiin uusia ilmaisumahdollisuuksia ja voimavaroja, käytettäisiin niitä rohkeasti ja uskottaisiin omiin kykyihin. Harjoituksissa opiskelijoita kannustetaan vapautuneeseen ja sujuvaan itsensä ilmaisuun. Heitä autetaan keskittymään ja tekemään huomioita itsestään ja ympäristöstään. Tavoitteena on myönteinen vuorovaikutussuhde toisten ryhmän jäsenten kanssa.

Suoritusjärjestys

Ilmaisutaidon kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Arviointi

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Ilmaisutaidon peruskurssi (IT1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan oman kehonsa ilmaisumahdollisuuksia
- löytää itsensä ilmaisemisen ilon yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa
- kehittää vuorovaikutustaitojaan tutustuu teatteritaiteeseen

Keskeiset sisällöt

- tutustumis- ja kontaktiharjoituksia
- rentoutumis- ja keskittymisharjoituksia
- aistiharjoituksia (tunto, näkö, kuulo, haju ja maku)
- luottamus- ja liikeharjoituksia
- ääni- ja pantomiimiharjoituksia
- vuorovaikutusharjoituksia teksteistä ja improvisoiden.

2. Ilmaisutaidon jatkokurssi (IT2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on , että opiskelija

- kehittää omia ilmaisun taitojaan
- kehittää äänenkäyttöään
- rohkaistuu esiintymään yleisön edessä

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen näyttämötyön perusteisiin
- oman produktion työstäminen

5.2.3 Mediakurssi (MED)

Suoritusjärjestys

Suosittelaaan KU3-kurssin käyneille.

Arviointi

Suoritusmerkintä tai numeroarvostelu

SOVELTAVA KURSSI

1. Mediakurssi (MED)

Tavoitteet

Oppilas tutustuu erilaisiin viestinnän keinoihin ja niiden vaikutustapoihin. Kurssilla tutustutaan median eri osa-alueisiin ja kokeillaan erilaisia viestintäkeinoja.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö voi vaihdella oppilaiden oman kiinnostuksen mukaan. Kurssilla voidaan mahdollisuuksien mukaan käsitellä mm. seuraavia asioita: kuva ja teksti elokuvassa, tv:ssä, lehdessä; eri medioiden vaikuttamisen keinojen tarkastelu; eri viestimiin tutustuminen (vierailut esimerkiksi paikallislehdessä). Kurssin aikana oppilaat kokeilevat jotakin viestinnän muotoa ja tekevät siitä oman työnsä (esimerkiksi lehtiteksti, video).

Yhteydet: AI4-kurssi ja kuvaamataidon kurssit.

5.2.4 Kansainvälisyys (KV)

SOVELTAVA KURSSI

1. Kansainvälisyyskurssi (KV)

Tavoitteet

Kansainvälisyyskurssin tavoitteena on rohkaista oppilaita osallistumaan kansainväliseen toimintaan, lisätä eri kulttuurien tuntemusta ja suvaitsevaisuutta sekä kehittää vuorovaikutustaitoja myös vieraalla kielellä, koska näitä taitoja tarvitaan tulevaisuuden opiskelu- ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään kansainvälisyysasioita esimerkiksi jonkin projektityön muodossa. Opiskelijat kirjoittavat kokemuksistaan esimerkiksi raportin. Kurssin sisältö muodostuu pitkälti osallistujien mielenkiinnon mukaan ja tarkempi ohjelma ja aiheet sovitaan ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Mahdollisia aiheita voivat olla :

- oman koulun kansainvälisyyspäivän- tai viikon tai suunnittelu ja toteutus
- kouluun tulevan vierailevan ryhmän ohjelman suunnittelu
- opiskelijan mahdollisuudet hakeutua ulkomaille ja lähtöön valmistautuminen (kokemusten vaihtoa, kulttuurishokki, vierailijoita)
- tutustumiskäyntejä esimerkiksi kansainvälisesti toimiviin yrityksiin tai muihin kohteisiin
- mahdollisuuksien mukaan vierailu ulkomaille, esim. ystävyyskouluun
- keskustelukielenä voi ainakin osittain olla englanti tai jokin muu vieras kieli, jos niin halutaan

5.2.5 Kansalaisen turvakurssi (KATU)

SOVELTAVA KURSSI, toteutetaan kerran kahdessa tai kolmessa vuodessa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

1. kansalaisen turvakurssi (KATU)

Tavoitteet

- antaa opiskelijalle yleistiedot maamme turvallisuuspolitiikasta ja maanpuolustuksesta
- parantaa yksilön valmiuksia mahdollisten kriisitilanteiden varalta

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään mm. seuraavia asioita:

Turvallisuuspolitiikan ja maanpuolustuksen perusteita

- Suomen sotilaspoliittinen asema
- maanpuolustuksen yleisjärjestelyt
- sotilaallinen maanpuolustus
- käynti varuskunnassa

Kansalaisvalmiuksia yksilön kannalta

- hätäensiapu
- väestönsuojelu
- palo- ja pelastustoimi
- yleinen järjestys ja turvallisuus
- ympäristön suojelu
- positiivinen ajattelu

Muuta koulutusta

- urheiluaseiden turvallinen käsittely ja ammunta
- kartan ja kompassin käyttö
- fyysisen kunnon ylläpito

5.2.6 Työelämäyhteydet (TY)

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointiin vaikuttavat työnantajan lausunnon lisäksi opiskelijan laatima kirjallinen raportti sekä mahdollinen palauteseminaari.

SOVELTAVA KURSSI

1. Työelämäyhteydet (TY)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijaa saamaan työelämän kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä auttaa suhteuttamaan ja soveltamaan opittua ympäröivään todellisuuteen. kurssi liittyy opetussuunnitelmaan siten, että kesätyö/muu vähintään kahden viikon työjakso muutetaan oppimistehtävien avulla lukion tavoitteiden mukaiseksi toiminnaksi.

Keskeiset sisällöt

Valmisteluvaihe

Koulussa

- valmistava tapaaminen
- oppimistehtävät

Työpaikalla

- työtehtävä
- oppimistehtävät

Työjakso

- työtehtävät
- oppimistehtävät (päiväkirja, raporttiaineksen kerääminen)

Päätösjakso

- kirjallinen raportti
- mahdollinen palauteseminaari

Osapuolina kurssin toteuttamisessa ovat koulun opintojen ohjaaja, rehtori tai koulutuspäällikkö, ryhmänohjaaja, aineenopettaja, työnantaja sekä opiskelija itse. Opiskelija ja työnantaja noudattavat työlainsäädäntöä. Opiskelija hankkii itse työpaikan. Kurssin suorittamisesta tulee sopia ennen kurssin työjakson alkua.

6. ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

"Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten.

Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluuyhteisöä arvioimaan opetuksen tuloksellisuutta. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Arviointi auttaa opiskelijaa havainnoimaan omaa opiskeluaan ja löytämään itselleen sopivampia opiskelutapoja sekä rohkaisee häntä yhä suurempaan itseohjautuvuuteen. Lukiolaisen opiskelua arvioidaan monipuolisesti: arvioinnin perustana on yleensä kurssikoe sekä jatkuva näyttö ja kurssiin kuuluvat kirjalliset ja muut työt. Myös opiskelijan oma itsearviointi voi muodostaa osan kurssiarvioinnista.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4-10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom). Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit arvioidaan numerolla, ellei kurssikuvauksessa (vuosittain päivitettävä kurssiesitevihko) ole erillistä mainintaa suoritusmerkinnästä. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa.

Jos opettaja katsoo, ettei poissaolojen tai näyttöjen puuttumisen takia voi arvostella opiskelijan opiskelemaa kurssia, hän kirjoittaa opiskelijalle seuraavaan jaksotodistukseen merkinnän K. Merkintä K tarkoittaa keskeneräistä suoritusta, jota ei lasketa mukaan suoritusten kokonaismäärään. Opiskelija saa kurssista numeron vasta, kun hän on suorittanut opettajan ilmoittamat puuttuvat tehtävät.

Arviointi voidaan suorittaa vasta kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Arvioinnin pohjana on oltava riittävästi opiskelijan antamia erilaisia näyttöjä oppimisestaan ja osaamisestaan. Opiskelijan on osallistuttava opetukseen ja annettava riittävä näyttö osaamisestaan arvioinnin edellytysten täyttymiseksi. Myös arvosana 4 edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät.

Arvioinnin edellytyksiä ovat mm.:

- läsnäolo oppitunnilla ja osallistuminen opetukseen
- kurssiin liittyvien tehtävien suorittaminen
- kurssikoe

Kurssin alussa opiskelijoille ilmoitetaan mitä näyttöjä vaaditaan arvioinnin edellytysten täyttämiseksi. Mikäli osa arvioinnin edellytyksistä täyttyy vain osittain (esim. passiivisuus oppitunneilla, poissaolot ja tehtävien laiminlyönti), sillä on vaikutusta kurssiarvosanaan. Arvioinnin pohjana eivät siis ole pelkästään esim. kokeissa annetut näytöt.

”Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (LL 25§). Opiskelija voi olla poissa opetuksesta vain jos hän on saanut siihen luvan. Lupa voidaan myöntää hyväksyttävästä syystä ja luvasta päättää opettaja tai muu koulutuksen järjestäjän määräämä viranhaltija tai toimielin. Lupa voidaan myöntää sairauden tai muun ennalta arvaamattoman syyn takia myös jälkikäteen.” (Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä. s. 221)

Arviointi voidaan toteuttaa myös muulla poikkeavalla tavalla, jos se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä johtuen. Jos opiskelija haluaa itselleen poikkeavaa arvostelua, hän ottaa yhteyttä opinto-ohjaajaan tai rehtoriin, jotka ohjaavat asiassa eteenpäin. Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

6.2.1 Itsenäiset suoritukset

Lukioasetuksen 810/1998, 4§ 1 mom mukaan osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti. Lukion vuosittaisessa työsuunnitelmassa voidaan määritellä ne kurssit, jotka opiskelijan tulee suorittaa itsenäisesti.

Lukioasetuksen 810/1998, 4§ 2 mom mukaan opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta. Perusteluna itsenäiselle suoritukselle voi olla esim. kurssien päällekkäisyys, opintojen etenemisen hidastuminen jne. Jos kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti, se voidaan ilmoittaa kurssiesitteessä.

Itsenäisistä suorituksista lasketaan opiskelijan kurssimäärään mukaan vain hyväksytysti suoritettut kurssit. Jos opiskelija saa itsenäisestä kurssisuorituksesta hylätyn arvosanan, hänen on mahdollista täydentää suoritustaan välittömästi saatuaan tietää arvosanansa. Jos täydentävä suoritus ei muuta arvosanaa, opiskelija voi suorittaa kurssin vain osallistumalla kyseisen kurssin opetukseen.

6.2.2 Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päätösarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Selkeä kurssin tavoitteiden

määrittely antaa opiskelijalle mahdollisuuden luoda omat tavoitteensa opiskeluun. Opiskelija ja huoltajat saavat tietoa opintojen etenemisestä jokaisen jakson päättyessä jaettavalla jaksotulosteella.

6.2.3 Opinnoissa eteneminen

Hylätyn kurssin voi suorittaa osallistumalla kerran uusintakuulusteluun tai opiskelemalla kurssin uudelleen. Opiskelija, joka on saanut kurssin uusintakuulustelusta hylätyn arvosanan, on suoritettava kurssi opetukseen osallistumalla. Uusintakuulustelujen järjestämisestä päätetään vuotuisessa opetussuunnitelmaan perustuvassa työsuunnitelmassa. Uusintakokeeseen ilmoitaudutaan kirjallisesti koulun ilmoittamalla tavalla. Poisjääminen uusintakuulustelusta lasketaan yrityskerraksi.

Hyväksytyt kurssin voi uusia opiskelemalla sen uudelleen joko ryhmäopetukseen osallistumalla tai poikkeustapauksissa itsenäisesti opiskellen. Parempi arvosana jää voimaan.

Opiskelijalla on etenemiseste, jos hän on saanut aineen kahdesta perättäisestä kurssista hylätyn arvosanan. Opiskelijan on tällöin suoritettava toinen näistä kursseista hyväksytysti, ennen kuin hän voi saada seuraavasta kurssista arvosanan. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus osallistua kurssille.

6.3 Opintojen hyväksi lukeminen

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen muualla suoritettuja opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Muualla suoritettuja opintoja voidaan lukea pakollisiksi, syventäviksi ja soveltaviksi kursseiksi. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Opintojen hyväksilukemisesta päättää lukion rehtori. Arvioinnissa pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1 – 5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi määrittellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemppaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettuja opinnot (esim. vaihto-oppilailta) voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin tai opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviin syventäviin kursseihin niistä annetaan numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tukena voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Siirryttäessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen kurssit luetaan hyväksi siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän arvosanoiksi. Opiskelija voi pyytää lisäkuulustelua osaamistasonsa toteutukseksi, mikäli hän ei ole tyytyväinen saamaansa arvosanaansa. Lyhyestä pitkään oppimäärään siirryttäessä voidaan edellyttää lisänäyttöä ja tässä yhteydessä arvosanaa saatetaan harkita uudelleen.

Maahanmuuttajaopiskelija arvioidaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä kursseista. Suomi/ruotsi äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä -kursseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille oppimäärästä, mutta ei molempia.

6.4 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona (0.5 pyöristetään ylöspäin). Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit voivat korottaa arvosanaa oppiaineen päättövaiheessa opiskelijan arvioinnosta päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Opiskelijalla voi olla opiskelemistaan kursseista hylättyjä arvosanoja seuraavan taulukon mukaisesti :

Pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja	Hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1-2	0
3-5	1
6-8	2
9-	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa. Koulukohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista oppimäärään lasketaan mukaan hyväksytysti suoritettut kurssit.

Opiskelija voi korottaa opiskelemansa aineen päättöarvosanaa erillisissä koulutyön päätyttyä toimeenpantavissa loppukuulusteluissa sekä arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat. Aineen opettaja arvioi, osoittaako opiskelija suurempaa kypsyttää ja aineen hallintaa kuin kurssien keskiarvona määräytyvä arvosana edellyttää.

Oppiaineen oppimäärään kuuluu vähintään tuntijaon mukainen minimikurssimäärä. Mikäli opiskelija keskeyttää oppiaineen oppimäärän suorittamisen, hänen kaikki ko. oppiaineen arvostellut tai suoritusmerkinnällä hyväksytyt kurssit luetaan hänen kokonaisoppimääräänsä. Keskeytyneestä oppimäärästä ei tule merkintää päättötodistukseen.

Oppiaineen oppimäärä on suoritettu, kun oppilaan opinto-ohjelman viimeinen kurssi on suoritettu eikä perättäisistä kursseista ole hylättyä arvosanaa. Opiskelijan oppimäärään kuuluvista kursseista 2/3 on oltava hyväksytysti suoritettuja.

Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Kun lukion opiskelija on suorittanut koko lukion oppimäärän, hänelle annetaan lukion päättötodistus. Päättöarvioinnista päättävät lukion rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Päättötodistuksessa arvioidaan numeroin kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät ja valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

6.5 Lukion oppimäärän suoritus

6.5.1 Lukion oppimäärä

Lukion oppimäärään kuuluu vähintään 75 kurssia, joista 47 – 51 on pakollisia kursseja ja vähintään 10 valtakunnallisia syventäviä kursseja. Lukion oppimäärään voi sisältyä opintoja muissa oppilaitoksissa kohdissa 2.3.9 ja 6.4 esitellyllä tavalla. Lukion oppimäärä on tarkoitettu suoritettavaksi pääsääntöisesti 3 vuodessa, mutta opiskelijan harkinnan mukaan ohjelman voi laatia 2-4 vuodelle, poikkeustapauksessa rehtorin päätöksellä myös 5 vuodeksi.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Koulukohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan laskea mukaan vain hyväksytysti suoritettut kurssit.

6.5.2 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

”Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydettävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä” (Lukioasetus 810/1998, 13 § 1 mom). ”Jos 1 momentissa tarkoitettu uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheellinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi taikka määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava.” (Lukioasetus 810/1998, 13 § 2 mom)
Arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta tiedotetaan opiskelijoille opinto-oppaassa.

6.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

”Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom) ”Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä on säädetään.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistukset sisältävät seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

S2/R2 = suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

Suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille (S2/R2) merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan. Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdaksi otsikolla ”Muu opiskelijan äidinkieli”.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Päätötodistuksen ja todistuksen kohtaan lisätietoja merkitään päätötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin. Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä kunkin kurssin arvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (suoritettu/hylätty). Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista tiedostoa, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla. Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä.

6.7 Lukiodiplomien suoritus

Lukiodiplomit suoritetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan. Lukiodiplomin suorittaminen on lukion yleissivistävän koulutustehtävän mukaista toimintaa ja niiden suorittamisessa ja arvioinnissa noudatetaan kyseisen lukiodiplomin ohjeita ja arviointikriteereitä.

Opetushallitus vahvistaa oppiaineittain valtakunnalliset lukiodiplomin suorittamisen ehdot, arviointikriteerit ja todistuksen muodon. Vaikka lukiodiplomin suorittamisen ehdot vaihtelevat, liittyy kaikkiin kuitenkin pitkäkestoinen näyttö. Jos diplomiin kuuluu valtakunnallisia tehtäviä, ne löytyvät kyseisen lukiodiplomin ohjeista.

Osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle vapaaehtoista. Se on myös maksutonta mahdollisia tarvikekustannuksia lukuun ottamatta.

Arviointi ja todistus

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioitsija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija.

Lukiodiplomin suorituksesta annetaan aina yleisarvosana asteikolla 1-5 seuraavasti:

5 = erinomainen

4 = kiitettävä

3 = hyvä

2 = tyydyttävä ja

1 = hyväksytty.

Tarkemmat suoritusohjeet, mahdolliset vuosittain vaihtelevat teemat samoin kuin arviointiohjeet ja -kriteerit löytyvät opetushallituksen sivuilta osoitteesta: <http://www.edu.fi/lukio/lukiodiplomit> kunkin lukiodiplomin kohdalta. Lukiodiplomitodistus on lukion päätötodistuksen liite ja se merkitään kohtaan "lisätiedot".

7. KOULUN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Itsearviointi

Lukion tuloksellisuuden arviointi on koulutyön tarkastelua pohjan luomiseksi uudelle, entistä vaikuttavammalle toiminnalle. Tietoisien ja yhteisesti suunnitellun arvioinnin avulla kehitetään lukion mahdollisuuksia toimia hyvänä kasvu-, oppimis- ja työympäristönä.

Itsearviointiin voivat osallistua kaikki lukiossa työskentelevät ja opiskelijoiden huoltajat sen mukaan, mitä toiminnan osaa kulloinkin arvioidaan.

Itsearviointin tarkoituksena on tunnistaa koulun tila useista näkökulmista ja vahvistaa koulun toivottua profiilia. Koulun kehittäminen voi olla sekä koulun toiminnan ja toimintaedellytysten parantamista että oppiaine- ja oppiaineryhmäkohtaista kehittämistä.

Itsearviointi voi kohdistua mihin tahansa koulun toiminta-alueeseen. Koulu valitsee itsearviointin kohteet kulloisenkin tarpeen mukaan.

Työyhteisöindeksi

Koulutuskeskus Salpauksen henkilökunta osallistuu säännöllisesti toteutettavaan työyhteisöindeksi-kyselyyn, jonka tarkoituksena on kartoittaa henkilöstön työssä viihtymistä.

Ulkoisen arviointi

Koulutuskeskus Salpauksen oppilaitoksissa toteutetaan myös ulkoista arviointia eri oppilaitosten edustajien taholta. Arvioinnin painopisteet määritellään vuosittain.

Laatukuvaus

Nastopoli-lukiossa on nimettynä laatuvaastava, joka laatii vuosittain yhdessä Nastopolin johtoryhmän kanssa laatukuvauksen, missä tarkastellaan erikseen kaikkia koulun toimintaan liittyviä osa-alueita. Itsearviointin, ulkoisen arvioinnin sekä laatukuvauksen tuloksia käsitellään johtoryhmässä ja opettajain-kokouksissa ja koulun toimintaa kehitetään jatkuvasti saatujen tulosten antamien viitteiden mukaan.